N°. 24. Donderdag 10 Juni 1920. 20ste Jaargang.

Ligt ter raadpleging en lezing op de leestafels der Oost- en West-Indische Mailbooten der Kon. Hollandsche Lloyd en der voornaamste Sociëteiten, Hotels, Café's en Leesinrichtingen, zoowel hier te lande als in Oost- en West-Indië.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEFOON 4519.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: HEERENGRACHT 7, DEN HAAG.

ADMINISTRATIE VAN HET „KOLONIAAL WEEKBLAD"
HEULSTRAAT 17, DEN HAAG, TEL. 4519.

Voor *Administratie* en *Verandering van Woonplaats* wende men zich tot den Administrateur: HEULSTRAAT 17, Tel. 4519.
Voor *Advertentiën* tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20, Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

„Oost en West" Ethisch, toch Practisch.

(Vervolg).

Verder heeft de Vereeniging een Fonds tot ondersteuning aan personen, commissiën en instellingen, die aan steun behoefte hebben en in of voor Indië werken.

Voor dat fonds wordt jaarlijksch een bedrag op de begrooting uitgetrokken, welk bedrag, gezien het nog geringe aantal op peil gebrachte contributies door de leden en het thans nog slechts 40 pct. afdragen door de afdeelingen, gering is. Herhaalde malen werd de geldelijke steun der Vereeniging ingeroepen door studeerenden en in nood verkeerenden. Hoewel door het hiervoren gemelde gebrek aan fondsen aan deze verzoeken helaas niet rechtstreeks kon worden voldaan, werd waar mogelijk bemiddeling verleend om in dien nood te voorzien.

Aan de Kartinischool te Buitenzorg, waarvoor in het „Koloniaal Weekblad" eene inschrijving werd geopend werd door de Vereeniging zelve *f* 100 afgedragen, eveneens *f* 100 aan de Kloetcommissie tot leniging van den nood ontstaan door den Kloetramp.

Thans werd wederom *f* 100 bijgedragen aan de Jan Pjeterszoon Coenstichting.

Gaarne zouden wij méér doen, doch kunnen dat slechts, indien de afdeelingen en leden ons materieel beter steunen, naast hun ethiek, zich uitende in hun sympathie, ons practisch helpen.

Tenslotte hebben wij ons Informatie-Bureau, dat ingevolge art. 3 onzer Statuten raad geeft voor wat betreft de plaatsing van kinderen, die men voor hunne opvoeding en onderwijs uit de Indiën naar Europa wil zenden, of gezonden, dan wel daar achtergelaten heeft, en desverlangd het houden van toezicht op die kinderen: verder omtrent reis, uitzet, inrichting, verblijf, onderwijs, medische hulp, inkoopen enz. aan naar Oost- of West-Indië vertrekkend of van daar aangekomen personen; ook op verlangen wat betreft hotels, pensions, huisvesting, inrichting, onderwijs, medisch hulp, inkoopen, enz. van uit de Indiën komende personen.

Hoe meer men van ons Informatie-Bureau gebruik maakt, hoe aangenamer dit der Vereeniging en den secretaris van het Informatie-Bureau, den heer J. L. van Gennep, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telefoon Haag, no. 4519, is.

Ook hier kunnen en willen wij ethisch werk leveren, belangeloos en toch practisch in den geest van ons streven en doel: de gemeenschappelijke belangen van Nederland en de Indiën bevorderen.

(Slot volgt).

A. J. GOOSZEN.

Het Zendingswerk in China.

Door J. van Haaften.

(Slot.)

Tijdens de regeering van dien Keizer zijn de zendelingen in hun verbanningsoord (Kanton) gebleven. Zijn opvolger trok het besluit echter weer in. Dit was Kangh-si, een der verlichtste mannen van zijn tijd, en groot bevorderaar van kunsten en wetenschappen. Omdat er onder die vreemde priesters zoovele hoogst begaafde mannen waren, oordeelde hij het nuttig, voor de opvoeding van zijn volk, die terug te laten komen. Dezen voldeden volkomen aan de verwachtingen, die hij zich van hun terugkom- had gesteld. Uit dankbaarheid, voor de op weten- schappelijk gebied van hen ondervonden hulp, stel- China's gebieder het bekeeringswerk geen enkel- hinderpaal in den weg. Vermoedelijk zou dit gedu- rende zijn gereering zoo gebleven zijn, indien ge- oneenigheid was ontstaan onder de leden der ver- schillende orden. Eenige leden der Jezuieten-orde hadden in dien tijd, als gunst aan den Paus ge- vraagd, of bij de bekeering der Chineezen de Ker- formulieren in de Chineesche taal konden worde- uitgesproken. Ook werd o.m. gevraagd toe te staan dat de Chineesche Christenen, hun voorouders, als- mede Confucius, zouden mogen blijven vereeren. De vragers beschouwden het verzochte als een te- gemoetkoming van weinig belang, die de bekeering zeer ten goede zou komen. Van oudsher schrijve- n.l. alle godsdiensten, die in het rijk van het Midde- heerschen, de ouder- en vooroudervereering voo-

De Paus nu zag hierin een stukje bijgeloof en wilde zijn toestemming daartoe niet geven.

De Jezuieten van hun kant, wilden zich nie- neerleggen bij het besluit van den Kerkvoogd e- vroegen, teneinde raad, aan Keizer Kangh-si om raad.

Deze besliste, dat de gevraagde ceremoniën me- bijgeloof niets te maken hadden. De Paus van zijn kant wilde niet toegeven en verbood het.

Het einde van de twistvraag was, dat de Keizer zoodanig in toorn ontstak, dat hij den vreemde- geestelijken beval zich hieraan te onderwerpen, o- anders het land te verlaten. Tevens bepaalde hij dat voortaan alle Christen-priesters, die in zijn land hun ambt wilden uitoefenen, daar voor immer moe- ten blijven. Slechts een deel der Jezuieten onder- wierp zich aan die bepalingen, de overige verlieten het land, of hielden zich verscholen. Na dien tijd heeft zich de Jezuietenorde altijd aan die bepaling gehouden, zelfs toen het Missiewezen volkomen vr- was in China.

Deze soort priesters keeren slechts in geval van levensgevaarlijke ziekte, en dan tot herstel van ge- zondheid, voor een tijd naar het vaderland terug. Teneinde daarenboven den omgang met de Chi- neezen gemakkelijker te maken, kleedt zich dez-

Feuilleton.

De uitbarsting van den Goenoeng Kloet.

EEN HERDENKING.

1919 — 20 Mei — 1920.

De macht des doods zal de menschen onvoorziens blijven wegrukken.

Horatius.

(Slot.)

Het groote, moddergraf van Srengat had in het Noord-Oosten en Ponggok, als uiterste grens, maar in dien hoek, even boven den goenoeng Pegat, was de verwoesting het grootst en in den bodem daar lagen wellicht de meeste dooden het dichtst bijeen. In dit gebied stond geen bamboestoel, geen klapperboom of pisangboom, hier schreeuwde geen vogel meer, niets was er, dat nog verraden kon, dat er eenige dagen slechts geleden negen dorpen stonden, goed bevolkt met hun eigen familieleven en de tradities, eigen aan deze dorpsbewoners in het diepe binnenland.

De mensch, niets dan een riet, immers, het zwakste in de Natuur, viel het eerste onder de geweldige kracht der onverwachte slagen en boven hem stapelde de gloeiende lahar zich op met boomstronken en rotsblokken, zoodat het graf diep werd en onvindbaar in de nieuwe aarde op de sawahs uitgestort. De werkers langs den weg staakten nu en dan den arbeid: de houweelen rustten, de spaden stonden in den grond, menschelijke ledematen waren gevonden, en daar moest even nieuwsgierig naar gekeken worden, zoolang de lijkenlucht dat mogelijk maakte. Dan ging alles weer z'n gang: over het groote graf werd de weg weer bereid als een soort „bridge of sighs" boven een verdronken land, waarin duizenden hun laatste rustplaats vonden.

Waar schaarsche boomen geknakt en geknoet boven de lahar hier en daar onregelmatig en verspreid uit- staken, lagen de zwaar geteisterde dorpen als Tjandi- redjo, Baljeiri, Kebondoeren, Bringinanjai, Langan, Karangbendo, Ronggok, Kawedoessan, Kandangan, Maron, Wonoredjo, Poerwokerto, Bendo Mangoennam, Kototajan, Pikotan, Selam en Passangredjo, waarvan de overgebleven inwoners zoo goed als allen in rouw gedompeld werden. Vooral het aantal omgekomen kin- deren was hier groot; zij lagen onder de modder ver- stikt, maar het sterke leven zegevierde ook hier en tusschen de ruïnen over gevallen stammen en tusschen resten van ingestorte kamponghuizen speelden weer kinderen ongedwongen, als was het alles als een ver- zetje bij hun dagelijksch vermaak.

De heuvels van den goenoeng Pegat, ten noorden waarvan het groote modderkerkhof van het zwaar be- zochte Ponggok lag, warm groen bekleed, frisch en vreemd in de grauwe eentonigheid van den zich wijd in den omtrek uitstrekkenden doodenakker. Er paste een kruis op dezen goenoeng van geringe hoogte, welke hier toch het omliggend land beheerscht: hij lag daar als een grafheuvel, maar waaronder geen dooden sla- pen, omdat zij de eeuwige rust gevonden hadden kilometers in den omtrek tusschen de paddi en de sa- wahs, waarop voeten dik de modder drukt.

Er was daar als het ware een groote moddercl ave, het kerkhof der duizenden, te midden van de veelge- prezen Kloetgronden op den uiterst langzaam-glooien- den voet van dien vulkaan. Zij werden in hoofdzaak, zeide men, gevormd door verweerde eruptieve stof- fen en zij onderscheidt zich door een zeer bijzonder hygroscopisch karakter. Juist door die eigenaardige gesteldheid der Kloetgronden was het immers moge- lijk gebleken in Zuid-Kediri, wat elders onmogelijk was, een hooge rietproductie te winnen op onbevloeide akkers, iets waarvan de bevolkingsrietcultuur, welke hier, met name in het district Ngoenoet, zeer aanzien- lijk is, enorme voordeelen trekt.

Wellicht, dat het groote moddergraf ook na twee-

orde naar 's lands wijs.

Tijdens mijn verblijf in China heb ik dat verschillende malen kunnen waarnemen, eens op een hoogst eigenaardige wijze en wel te Nanking, in Zuid-China, alwaar ik eenige jaren geleden voor een regeeringsopdracht vertoefde. In die plaats heeft men o.m. verschillende winkels waar wilde beestenvellen worden verkocht. In een ervan trachtte ik op een morgen een tijgervel te koopen, maar dat ging zoo gemakkelijk niet, want ik kon mij tegenover den Chineeschen koopman maar niet verstaanbaar maken. In Noord-China, waar ik vandaan kwam, zou ik dat wel gekund hebben, hier echter niet, omdat de Chineesche taal, zooals men willicht weet, er verschillende dialecten op na houdt, die zooveel met elkaar verschillen, dat b.v. een Chinees uit het Noorden onverstaanbaar is voor een b.v. uit Midden- of Zuid-China en dat, niettegenstaande de geschreven taal dezelfde is voor gansch China.

Niettegenstaande al mijn pogingen er toe, kon ik mij voor den koopman maar niet begrijpelijk maken, waarbij nog kwam, dat er zich langzamerhand voor en in den winkel een groote menigte nieuwsgierigen verzamelde, want nieuwsgierig is elke Chinees in hooge mate.

Juist toen ik ten einde raad maar besloot weg te gaan, riep er een uit de menigte en nog wel in de Hollandsche taal, „geef hem twintig dollar en geen cent meer".

Vol verbazing keek ik om, maar hoe ik ook keek, geen enkele Europeaan kon ik ontdekken, totdat eensklaps een Chinees naar voren trad en mij zeide: „Ik ben pater X van de Jezuïetenorde hier ter stede". Eerst begreep ik de toedracht der zaak nog niet geheel, want ik was toen nog niet ingewijd in die gewoonte der Jezuïeten daar te lande, maar hoe het ook zij, deze als Chinees gekleede priester, met een extra langen staart nog wel, die zooals ik naderhand van hem vernam binnen aan zijn hoofddeksel was vastgemaakt, was mij zelfs in China, het land der onbegrensde mogelijkheden, voor het oogenblik toch wel wat machtig.

Toen ik wat van mijn verbazing bekomen was, regelde de priester de voorgestelde koop voor mij en vertelde mij daarna, dat hij Hollander was, geboortig uit Brabant en dat hij mij aan mijn uniform als Nederlandsch officier had herkend.

Deze priester bij wien ik toen den verderen ochtend heb doorgebracht, heeft mij toen een kijkje gegeven op het zendingswerk in het algemeen, en er mijn belangstelling voor gewekt, door mij te doen inzien, dat de zending, afgescheiden nog van het bekeeringswerk, daarenboven zeer veel goed en nuttig werk verricht, niet het minst op het gebied van onderwijs en ziekenverpleging. Tot de verschillende katholieke orden, en v.n. die der Franciscanen, behooren ook vele Hollanders, v.n. afkomstig uit Limburg en Brabant.

Zooals ik hier reeds hiervoor vermeldde heeft zich de Jezuïetenorde om haar doel te bereiken de grootste opofferingen getroost en valt het daarom ook niet te verwonderen, dat in den loop der tijden door deze orde het grootste aantal bekeerlingen zijn gemaakt.

Na den dood van Keizer Kangh-si kregen de Christenen het nog veel kwader te verduren. Joengtsjeng, die toen regeerde, vervolgde de Christenen waar hij maar kon, ook deed hij hun kerken en bedehuizen vernietigen.

De vierde keizer Sjenloeng zette het vervolgingswerk voort, terwijl de vijfde Mandsjoe-keizer bij edict alle Christenen vogelvrij verklaarde.

De meeste dier vervolgingen golden over het algemeen nog niet zoozeer den godsdienst, als wel haat tegen de vreemdelingen en hun werk. Van oudsher is de bewoner van het Hemelsche rijk op godsdienstig gebied tolerant geweest. Hij is echter zeer behoudend en daarom heeft hij langen tijd getracht, den vreemdeling te weren uit zijn, in hun oogen heilig land.

Van dien vreemdelingenhaat is menigmaal door hooge regeeringspersonen gebruik gemaakt, om de schuld van wat zij dikwijls zelf hadden gedaan op den uitlander te werpen, die dan het gelag moest betalen.

Hoe het zij, de Christen-geloofsverkondigers hebben, niettegenstaande de grootste vervolgingen en tegenspoeden, hun pogingen om het doel te berei-

---

drie jaren weer vruchtbaar voor den landbouw wezen zal, dat nieuwe sawahs worden aangelegd en nieuwe dessa's groeien zullen tusschen het jonge geboomte. Dan zal alles weg zijn en vergeten, de angst en het leed van dien fatalen nacht der laatste vreeselijke eruptie, vergeten het wreede lot dier duizenden, vergeten immers, nu geen spoor meer overbleef van hetgeen was, zooals het trouwens overal ter wereld is en is geweest te allen tijde. Het was misschien Lamartine, die de vergankelijkheid en betrekkelijkheid der dingen het fijngevoeligst zegde in „Le golfe de Baia":

„Ainsi tout change, ainsi tout passe,
Ainsi nous-mêmes nous passons,
Hélas! sans laisser plus de trace
Que cette mer où nous glissons
Sur cette mer où tout s'efface."

Geen groene zode lag op de wijde grijze moddervlakte, waaronder de duizenden ongenoemde dooden lagen, geen kruis brak de eentonigheid van het grauwe doodenhek, elk spoor van leven, hoe gering ook, dat hier eenmaal was, was uitgewischt. Maar of men hier weer bouwen zou, huizen bouwen en dorpen? Op dezen doodenakker binnen wijde horizonnen, grauw en triest, kon, zooals hij zich nu nog vertoonde alleen de Herinnering bouwmeester zijn. In breede basreliefs van menschelijk lijden of fresco's van ellende en leed door duizenden zwijgend gedragen, kon zij alleen een tempel voor het noodlot gesticht, dat hier geslagen had in dien onvergetelijken nacht, geslagen zoo onmeedoogend en fel, dat men nu en nog lang hierna voor de ontelbaar zwaar-bezochte slachtoffers dezer ontzaglijke ramp het hoofd gebogen houdt.

De regeering heeft, er zij met lof en waardeering van gewaagd, dit jaar niet stil gezeten en het mogelijke gedaan, om die maatregelen te treffen, waardoor in de toekomst een uitbarsting als die van 1919 voorkomen kan worden. Door de instelling van een vulkanologischen bewakingsdienst zullen de gevolgen van een vulkanische uitbarsting kunnen worden teruggebracht tot de kleinst mogelijke proportie. En wat den Kloet betreft, de berichten uit Indië wijzen er op, dat met de constructie van den Kloettunnel. — een werk, dat 18 jaar te laat werd ondernomen — goede vorderingen worden gemaakt.

Direct na de uitbarsting van 1919 werd de „schuldvraag" gesteld. De verschijnselen en gebeurtenissen toch waren legio, die het nuchter verstand deden begrijpen, dat de omvang van de ramp beperkt had kunnen worden, immers de Kloet stond gesignaleerd als „gevaarlijk" en over geen vulkaan in Indië bestaat wellicht een rijkere literatuur, dan juist over het grillige monster, dat een jaar geleden zoo schrikkelijk heeft huisgehouden.

Het heeft geen zin thans nog weer eens te wijzen op de droeve en grove tekortkomingen van de regeering na de uitbarsting van 1919. Het noodige daaromtrent werd verleden jaar reeds opgemerkt. Thans is het Indische gouvernement waakzaam en actief, maar toch zal het noodig blijken, dat de ramp van 1919 in de herinnering vaak teruggeroepen wordt. Het koloniale geheugen is niet sterk en rampen en misère vergeet men zoo gauw.

De zoo zwaar getroffen landbouw heeft zich nog lang niet hersteld en de armoede in het gewest Kediri is in de geteisterde streken nog steeds groot.

Het beeld van dien Macaberen nacht, waarin geheele gezinnen het leven lieten en welvarende kampongs werden bedolven, zal op dezen dag der droeve herdenking, een jaar later, nog velen die de ramp van nabij hebben medegemaakt, benauwend voor oogen komen en het hart met meelij vervullen voor die vele duizenden, welke nu nog in rouw gaan over de schrikkelijke verliezen van die rampzalige uren.

J. KONING.

ken dat hun heilig scheen, niet gestaakt. Dit strekt hun tot onvergetelijke eer.

Een rustiger periode brak pas na den vrede van Nanking, die in 1841 een einde maakte aan den zg. opiumoorlog tusschen Engeland en China, voor de vreemde zendelingen aan. Bij dien vrede werden n.l. de 5 zoogen. verdragshavens, t.w. Sjanghai, Kanton, Amoij, Foetsjou en Ningpo, voor den buitenlandschen handel opengesteld. Toen werd der missie een ruimer arbeidsveld geopend en uit deze plaatsen zetten zij met nieuwen moed haar pogingen voort.

Een nog gunstiger tijd daarvoor brak aan na den vrede van Peking (1861).

China had n.l. andermaal een krijg gevoerd, nu met Engeland en Frankrijk, waarin het weder het onderspit had gedolven. Bij dien vrede stond China het missiewerk in het gansche land ongehinderd toe.

De Paus verdeelde daarop dat Rijk in 36 vicariaten, aan het hoofd waarvan een bisschop staat. Tegenwoordig zijn er meer dan 1000 priesters van elf differente orden in China werkzaam, allerwegen zijn kerken, scholen en hospitalen opgericht, terwijl het aantal bekeerden op ruim 1½ millioen wordt geschat. Tot dit laatste werk hebben vooral in den laatsten tijd de zusters der orden veel bijgedragen. Deze treden in de verschillende godsdienstige inrichtingen op als ziekenzusters, onderwijzeressen, enz.

In den aanvang van hun optreden werden ze door de bevolking met een zeer wantrouwig oog aangezien. De Chinees kent n.l. slechts gehechtheid aan zijn gezin en aan zijn familie, maar hij heeft in het algemeen geen begrip van naastenliefde. Hem komt het onbegrijpelijk voor, dat zulk een gevoel iemands gansche zijn kan besturen.

Jaren en jaren zijn er voor noodig geweest om dat wantrouwen eenigszins weg te nemen, thans is men op den goeden weg. Thans stellen zich veel Chineezen bij ziektegevallen onder de behandeling van de bekwame doctoren der zending en geven zij dezen den voorkeur boven hun eigen kwakzalvers.

Zooals men begrijpen kan, komt ook deze arbeid tenslotte de bekeering ten goede.

Het Protestantsche geloof is uit den aard der zaak pas veel later in China opgetreden dan het Roomsch-Katholieke.

Aan Engeland komt de eer toe, daarmede het eerst te zijn aangevangen.

In het begin van de vorige eeuw vestigde zich een Engelsch geestelijke, Robert Morrisson genaamd, te Kanton. Daar het zendingswerk toen niet was toegestaan, kon hij slechts in stilte arbeiden en heeft hij daarom niet veel bekeerlingen kunnen maken.

Eerst na den afstand van Hongkong aan Engeland en de opening der 5 verdragshavens, was het mogelijk daarmede aan te vangen (1841).

Allerwege werden toen kerken en scholen opgericht, hospitalen en apotheken gebouwd, allerwegen trachtte men het geloof ingang te doen vinden, door te werken op het gemoed van den Chinees.

In den aanvang zijn die pogingen bijna vruchteloos geweest. Hoe kon het ook anders? Zij, die neiging toonden zich te bekeeren, waren reeds toegetreden tot het katholicisme.

Jarenlang is men echter vol toewijding op den ingeslagen weg doorgegaan en ten slotte heeft het protestantisme ook ingang gevonden in het R[illegible] van het Midden.

Thans schat men het aantal belijders van dat geloof op ongeveer 130.000 zielen.

Hoewel thans onder de zendelingen ook wel andere nationaliteiten voorkomen, bestaat het meerendeel toch uit Engelschen en Amerikanen, waarvan ongeveer de helft vrouwen zijn.

In den tegenwoordigen tijd mag worden aangenomen, dat de moeilijkste tijden voor de zendelingen tot het verleden behooren. Dat wil echter niet zeggen, dat hun beroep zonder gevaar is, verre van daar.

Voor een groot deel bevinden zich de bedehuizen, hospitalen, scholen, inrichtingen enz. in China's binnenland. Daar heeft men over het algemeen onder de onontwikkelde bevolking nog een grooten afkeer van al wat vreemdeling is.

Daar komt gewoonlijk bij onlusten die haat weer boven en juist daar is het veel moeilijker de vreemdelingen te beschermen dan in de groote haven- of rivierplaatsen, waar zich gewoonlijk de vreemde handelslieden concentreeren.

Thans echter, nu China meer en meer is ontwaakt en het ontwaakte China meer dan vroeger aanraking zoekt met den Westerling, zullen in de toekomst die vervolgingen zeldzamer en zeldzamer voorkomen, en zal aan hun grootsch werk minder gevaar verbonden zijn.

Hoe men ook over het Missiewezen denkt, een ieder zal eerbied moeten hebben voor de alle gevaar trotseerende wijze waarop de zendelingen hebben gedaan wat zij beschouwden als hun plicht.

Zij, die van oordeel zijn en mijns inziens met recht, dat men een ieder vrij moet laten in zijn overtuiging, dus ook in zijn godsdienst, zullen moeten toegeven, dat het Missiewezen slechts uitgevoerd heeft, wat de Stichter van het Christendom heeft gelast.

In zijn „Gaat dan henen, onderwijst alle de volkeren" (Mattheus 28, vs. 19), heeft Hij die groote taak hun opgelegd.

VERSLAG

van de Commissie van Raad en Voorlichting ten behoeve van personen die een werkkring zoeken in Nederlandsch Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, over het jaar 1919.

In het afgeloopen jaar werden belangrijk meer inlichtingen gevraagd dan in vorige jaren, hetgeen in hoofdzaak daaraan is toe te schrijven, dat de toestanden na den oorlog zich niet hersteld hebben, de prijzen gestegen zijn en de gelegenheid om hier te lande een goed bestaan te vinden er niet op verbeterd is, zoodat velen trachten elders hun geluk te beproeven en, ten onrechte in de meening verkeerende, dat het Informatie-bureau hen aan een betrekking kan helpen, zich tot de Vereeniging wenden of door anderen daarheen verwezen worden.

Verscheidene vreemdelingen behooren hiertoe, vooral Duitschers of Duitschschrijvende Zwitsers (28) welke vermoedelijk naar Zwitserland uitgeweken Duitschers zijn, verder 12 Duitschers uit Berlijn, Belgen en Oostenrijkers, allen, naar hunne brieven te oordeelen, personen van een zekere ontwikkeling, w.o. artsen, verpleegsters, ingenieurs en technici.

De ingewonnen informaties behooren tot de volgende rubrieken:

Betreffende betrekkingen in het algemeen	98	15	113
Betreffende Gouv. betrekkingen	29	10	39
Betreffende part. betrekkingen	134	84	218
Betreffende de reis, het leven, de kleeding en de toestanden in Indië	20	23	43
Betreffende een bepaalde plaats of streek	7	4	11
Betreffende maatschappijen, ondernemingen of personen	24	7	31
Betreffende brochures, boekwerken over Indië en over betrekkingen aldaar	279	200	479
Betreffende de opleiding tot, studiekosten en vereischten tot ambten, bezoldiging	49	27	76
Betreffende de meest uiteenloopende onderwerpen, niet afzonderlijk te rangschikken	11	20	31
	651	390	1041

Het gros der aanvragers bestond uit personen, die niet of weinig onderlegd waren voor cultures enz., doorgaans een M.U.L.O.-school hadden bezocht, zoodat er geen sprake van kon zijn dat zij door particuliere ondernemers of maatschappijen werden uitgezonden. Deze stellen doorgaans tot eisch het diploma van afgelegd eindexamen H.B.S. 5-j. c. of handelsschool en stellen de aangenomenen vaak nog gedurende 6 maanden hier te lande op hunne kantoren tewerk, alvorens ze bij geble-

ken geschiktheid naar Indië uit te zenden.

Door de actie van den chef van de Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst, die overal in Nederland besprekingen hield en propaganda maakte, was het aantal aanvragen van door het Informatie-bureau uitgegeven boekjes, vooral No. 1 „De bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië", in het afgeloopen jaar groot.

Ten behoeve van personen, die voor hunne kinderen of pupillen een tehuis in Nederland zoeken, werd een lijst aangehouden van families, welke genegen zijn om deze, tegen eene billijke vergoeding in huis te nemen.

Nieuwe boekjes werden niet uitgegeven; wel werd door wijlen den heer L. J. C. van Es een aanvang gemaakt met de omwerking van het door hem in 1911 samengestelde boekje No. 4 „De Ingenieur in Nederlandsch-Indië", maar het werd Z.H.E.G. niet vergund den arbeid te voltooien en overleed hij na eene korte ongesteldheid. De heer J. C. Voorduin, oud-hoofdingenieur der B.O.W. in N.-I., was zoo bereidwillig de herziening te vervolgen en is daarmede dezer dagen gereed gekomen, zoodat het boekje nog deze maand zal verschijnen.

Intusschen geraakte de voorraad van „Een boekje over onzen Oost voor hen die er niet geweest zijn", ook uitgeput. Doordien de „Maatschappij tot nut van 't Algemeen" geen herdruk wenscht te bewerkstelligen, zal het Informatiebureau zich er mede belasten, want er is veel vraag naar en sedert 1907, toen het verdienstelijk boekje verscheen, zijn de toestanden in Indië zoo veranderd, dat het hier en daar zal moeten worden gewijzigd en aangevuld.

Zoowel van de Arbeidsbeurs voor den Indischen Dienst als van de ambtenaren van de 9e afdeeling van het Departement van Koloniën werd steeds alle medewerking en hulp ondervonden voor het verstrekken van inlichtingen. Van onze zijde werden de van het Departement ontvangen overdrukken der Staatscourant, waarbij personeel voor den Indischen dienst werd aangevraagd, onder belanghebbenden verspreid, in het Koloniaal Weekblad afgedrukt en zoodoende onder de aandacht van het publiek gebracht.

's-Gravenhage, 10 April 1920.

De Secretaris v. h. Informatie-bureau,
J. L. v. GENNEP.

Persoverzicht uit de Indische Bladen en Tijdschriften.

UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Vrouwenkiesrecht.

Wij ontleenen aan de *Sum. Post:* De Medansche Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht verlangt het kiesrecht voor, en de verkiesbaarheid van de vrouw in de Indische vertegenwoordigende colleges. Het blad is er sterk voor. Trouwens, wie zal er in 't huidige tijdsgewricht nog tegen kunnen zijn? Wie zal den goeden invloed van de vrouw op het maatschappelijk en 't gemeenschapsleven nog kunnen loochenen? En daarom dient haar stem ter plaatse, waar de beslissingen vallen, waar de gemeenschap zich doet vertegenwoordigen, te worden gehoord.

Maar instede van zich nu in volle overtuiging en met alle kracht te werpen op die machten, welke der Indische vrouw tot dusver onthielden, wat der Hollandsche vrouw reeds gegeven is, wendde de Delische Vereeniging voor vrouwenkiesrecht zich tot...... den Medanschen gemeenteraad met het verzoek, terzake de noodige stappen te willen doen. Dat is een fout, in zooverre er eigen zwakheid dan wel onbekendheid met de staatkundige verhoudingen uit spreekt. *Over het recht van de Indische vrouw wordt niet hier, maar in 't moederland bedisseld.* Daar zitten degenen, die mr. Pleyte dwongen om zijn voorstel tot 't invoeren van 't vrouwenkiesrecht ook in Indië te laten vallen. Daar is de wetgever, die Holland gaf, wat Indië niet gegund wordt. En dus dient 't betoog zich naar gene zijde te richten.

En dan niet komende van de vertegenwoordigende colleges, *maar van de vrouw zelf.* De Indische vrouw moet toonen met daden en met woorden, het kiesrecht en de verkiesbaarheid te verlangen, te eischen. Zij moet, telkens als de gelegenheid er gunstig voor is, protesteeren tegen het onrecht, haar aangedaan. Zij moet ageeren, maar ook werken, eischen met woorden, tevens bewijzen met daden, dat hetgeen zij verlangt maar niet is een voldoen aan een modegril, een nastreving van een doel, omdat 't nu eenmaal in de statuten omschreven staat, maar een heilig beginsel, geboren uit de overtuiging, dat ook Indië in zijn openbaar leven het inzicht en de werkkracht van de vrouw behoeft.

Voldoet de Indische vrouw aan dezen eisch? Op deze vraag zou het blad niet gaarne een bevestigend antwoord durven geven. Het moge zijn, dat een kleine groep van onze vrouwen zich voor de openbare zaak warm maakt, verreweg de groote meerderheid legt er een voortdurende onverschilligheid voor aan den dag, bekommert er zich niet om, gaat op in andere dan maatschappelijke belangen.

Niettemin erkent het blad gaarne den plicht van die kleine groep om voor de rechten van de vrouw in 't algemeen op te komen. Maar dan dient er iets aan vooraf te gaan. En wel een werken naar binnen. Een gestadige opwekking van de vrouw om zich voor andere dan de gewone Indische dingen en dingetjes te interesseeren, een voortdurende propaganda voor 't vervullen van een taak, die verder reikt dan 't eigen huis, dat nummer één blijve, maar daarom niet minder belangrijk en minder eervol is.

En dan — als zij zóóver is — wende de Indische vrouw zich niet tot de Indische colleges, welke ook slechts verzoeken kunnen, maar rechtstreeks tot het Opperbestuur dan wel de Volksvertegenwoordiging, waarvan het initiatief moet uitgaan. Strijden langs een omweg heeft altijd weinig succes. Recht op het doel af moet worden gegaan. Niet den man moet de vrouw in deze tehulp roepen. Op eigen kracht moet zij steunen. En die kracht zij niet gelegen in het aantal, in de handteekeningen onder een in te dienen request, maar in den uit daden gebleken wil om, evenals de man, op 't terrein der gemeenschap een rol te vervullen!

Samenwerking op sociaal-economisch gebied.

Het *Soer. Hbl.* plaatste een uit de *Pr. Bode* overgenomen verslag, betreffende de instelling te Bandoeng van een permanente sociaal- economische centrale commissie, *bestaande uit leden van alle politieke vereenigingen* aldaar en ten doel hebbende, om met uitschakeling van alle politieke actie, samen te werken op sociaal-economisch gebied.

Het plan lijkt het Soer Hbl. oogenschijnlijk te idealistisch om kans op practische verwezenlijking te hebben. Toch heeft de promotor van de idee, de heer Burdinsky, bestuurslid van den Pol. Ec. Bond te Bandoeng, kans gezien om het tot de samenstelling van een zoodanige commissie te brengen.

Het blad voegt er aan toe: Het behoeft toch geen betoog, dat gemeenschappelijke arbeid van alle partijen op sociaal-economisch gebied van onschatbare waarde kan zijn voor de rustige ontwikkeling dezer landen. Er is toch ongetwijfeld een ruim neutraal arbeidsveld, waarop alle partijen met vrucht werkzaam kunnen zijn en, dat dit tot nu toe niet het geval was, vindt o.i. zijn oorzaak hierin, dat met uitzondering van den P. E. Bond, alle politieke partijen machtsvorming als eerste doel beschouwen en ter verwezenlijking daarvan de economische kwesties verpolitieken. Wanneer het werkelijk gelukt de sociaal-economische vraagstukken buiten het politieke spel te houden, dan heeft politieke actie van Europeesche zijde hier zoo goed als geen zin meer en kunnen de Westersche Strebers op dat gebied in Indië hun matten wel oprollen.

Daarom is het dan ook, dat het blad twijfelt aan de praktische verwezenlijking van de inderdaad goede idee van den heer Burdinsky, want het voortbestaan van de uiterste politieke partijen in Indië is alleen mogelijk door voortdurende verpolitieking van de sociaal-economische quaesties.

De zuivering van de Inlandsche Volksbeweging.

Onder dezen titel bevat de *Java Bode* twee hoofdartikels van den heer Kandou. Wij ontleenen hieraan o.a.: De hooger-gevormden onder de Indiërs bedenken wel, dat vooral in een tijdsgewricht als dit, waarin weinig scrupuleuze demagogen er op uit zijn de volksbeweging uit te buiten voor eigen doeleinden, hun taak *niet* ligt *buiten*, maar in het brand-

punt van die beweging, als leiders van het nationale streven. De domme, breede volksmassa houdt er immers geen eigen oordeel op na. Ze is zeer suggestibel en laat zich als regel gedwee leiden als een kudde schapen. En als de herders van hetzelfde slag zijn als het meerendeel der tegenwoordige volksmenners, dan wordt die kudde den wolven te gemoet gevoerd. Schr. zou het bijna als misdadig willen aanmerken, als men, zich bewust zijnde hiervan en wetende, dat men als hooger gevormde het ongeluk kan bezweren, zich passief op den achtergrond hield van het politieke tooneel. Niet *hier* is in den tegenwoordigen tijd de plaats van den hooger-gevormde, maar geheel vooraan, in het brandpunt der beweging, daar, waar de strijd op zijn felst woedt en waar hij met zijn beschaving en ontwikkeling zuiverend op de bedorven atmosfeer kan werken.

Wil men de Inlandsche volksbeweging en voornamelijk de S. I.-beweging bevrijden van de communistische en revolutionnaire elementen, dan is een der wegen, die daarheen leiden deze, dat de hooger gevormden geleidelijkerwijs directen invloed trachten te erlangen op die beweging.

Ook de Regeering zou, behalve nauwlettend toezicht op de revolutionnaire leiders, in deze zeer veel kunnen doen. Staatkundige hervormingen b.v. kunnen zeer veel ontevredenheid wegnemen en daardoor aanmerkelijk de actie der anarchisten verzwakken. Het is echter vooral de verheffing van het sociaal-economisch peil der bevolking, die, doordat ze rechtstreeks werkt op het welzijn van den arbeider, wel voedsel kan ontnemen aan de actie der agitatoren. Want het valt niet te ontkennen, dat de anarchisten niet zoo'n invloed op de arbeidersbevolking zouden hebben gekregen, indien er geen reden tot ontevredenheid bestond. En deze ontevredenheid vindt voornamelijk haar oorsprong in sociaal-economische toestanden.

De heer G. W. betoogt in het *N. v. d. D.* in een hoofdartikel *Tot inkeer gekomen?*, dat uit het eerste hoofdartikel van de *Java-Bode* blijkt, dat dit blad een ander standpunt heeft ingenomen tegenover de Inlandsche beweging. G. W. besluit: „Ik acht het intusschen niet van belang ontbloot om te memoreeren, dat toen in October 1905 te Djokja Boedi Oetomo, de eerste Javanenvereeniging werd opgericht, al aanstonds, op de eerste vergadering, het groote strijdpunt werd aangeroerd: zal de beweging moeten uitgaan van de bovenste lagen der inlandsche maatschappij en langzaam moeten doordringen naar de lagere elementen, geleidelijk, zoodra zij daarvoor de noodige geschiktheid zullen hebben verkregen, of wel, zal aanstonds moeten worden begonnen met het bewerken van de groote, nog geheel onvoorbereide menigte. De laatste richting werd toen met veel vuur en zelfs opwinding verdedigd door *Tjipto Mangoenkoesomo*, de eerste door *Dr. Radjiman*, en wij schaarden ons van den aanvang af onvoorwaardelijk aan de zijde van laatstgenoemden hoogontwikkelden Javaan.

Men heeft het sindsdien anders gewild en de funeste resultaten zijn niet uitgebleven. De breede lagen des volks, die nog in het geheel niet in staat zijn om het nuttige te onderkennen van het schadelijke, is men gaan volstoppen met allerlei voor hen onbegrijpelijke denkbeelden, met zeer ongewenschte gevolgen natuurlijk.

Ik beschouw het artikel in de *Java-Bode*, vooral omdat het nu en in dàt blad verschijnt, als een voorteeken, als een aanwijzing dat er eene kentering in Indië aanstaande is."

De regeeringsopdracht van Jhr. R. de Muralt.

In een interview aan de *Java Bode* toegestaan, verklaarde het lid der Tweede Kamer, de heer Jhr. R. de Muralt o.a., dat zijn geheime regeeringsopdracht slechts betreft het inroepen van de medewerking van particulieren, gewesten, gemeenten, enz., ten einde te geraken tot de *oprichting van bureaux in Indië en Holland* voor de plaatsing van jongelieden, die wegens gebrek aan bepaalde diploma's niet in gouvernementsdienst kunnen worden opgenomen, of om welke reden ook, de voorkeur geven bij particulieren, in plaats van bij het Gouvernement in dienst te gaan. De opdracht houdt dus ten nauwste verband met het nijpend personeel-tekort, waarin in samenwerking met de Nederlandsche Regeering zooveel mogelijk zal worden voorzien.

De heer De M. heeft in Holland tal van gegadigden voor Indië, die echter niet naar Indië gaan, omdat een degelijk bureau in Holland, dat samenwerking zoekt met een dito bureau in Indië, niet bestaat, althans niet georganiseerd werkt.

De Nederlandsche Regeering heeft hem mede opgedragen om na te gaan, in hoeverre er kans zal bestaan om de *beroepsofficieren*, die bij eventueele inkrimping van het Nederlandsche leger zullen vrijkomen, in Indië te plaatsen, zoowel bij het Gouvernement als bij particuliere diensten.

De bestudeering van het koelie-vraagstuk op Sumatra, zoomede het bestudeeren van enkele zaken betreffende het Dep. van B. O. W. en van Gouvernements Bedrijven, zoo ook de bestudeering van de Inlandsche beweging, houden *niet het minste verband* met eenigerlei Regeeringsopdracht.

De heer De M. is van oordeel, dat Indië het voorloopig niet buiten vreemde voogdij zal kunnen stellen. Waar die voogdij aan Nederland door het verleden is toegevallen, moeten wij die voogdij *met kracht* handhaven, doch zeker zoo noodig met opofferingen onzerzijds.

Onder *krachtig optreden* verstaat de heer De M. het uitzetten van menschen uit den Archipel, die gevaarlijk zijn voor de rustige ontwikkeling van Indië. De Ind. Regeering is daarin zeker niet te ver gegaan. Dit zou wel het geval zijn geweest, als de uitgezette personen — vermoedelijk werden Sneevliet c.s. bedoeld — werkelijk vertegenwoordigers waren geweest van breede bevolkingsgroepen. In werkelijkheid waren die agitatoren in hun denkbeelden hun onbewuste volgelingen en argelooze toehoorders verre vooruit. Staatsgevaarlijke menschen hooren niet in Indië thuis, zoolang die heeren niet eene breede schare achter zich hebben.

Het einde van dèn Volksraad zal een parlement moeten zijn. De Regeering zorge er voor, dat de oppositie in den Volksraad goed vertegenwoordigd is; natuurlijk niet in de meerderheid, want dan is de Regeering het roer kwijt. Zij neme een aantal flinke krachtige mannen, de knapste uit de oppositie, opdat in den Volksraad ook de inzichten van de oppositie goed tot uiting kunnen komen.

Hoewel de heer De M. zich geregeld op de hoogte van de toestanden hield, achtte hij het onmogelijk, vanuit Holland Indië te beoordeelen. Indië had zijn hoogste verwachtingen nog overtroffen. Het speet hem zich indertijd verzet te hebben tegen het voorstel om de Kamerleden naar Indië te laten reizen op staatskosten. Hij wilde wel, dat zij er eens allen heen konden...... behalve de communisten natuurlijk, want die sturen er den boel in de war.

De *Java Bode* hoopt, dat dit bezoek er toe zal leiden, dat *meerdere Kamerleden* zich eens persoonlijk in Indië komen overtuigen. Uit persberichten en dan liefst de meest tegenstrijdige, valt h.i. weinig voor hen te leeren.

Een bijzonder Examen voor Boekhouden.

De N. I. Verg. ter bevordering van het handelsonderwijs is er in geslaagd gedaan weten te krijgen, dat ook in Indië kan worden deelgenomen aan het examen in het Boekhouden der Verg. van Leeraren te Amsterdam. In Mei 1920 zal te Batavia gelegenheid worden gegeven aan het bedoelde examen deel te nemen. Het examenwerk wordt naar Holland opgezonden en het uit te reiken diploma is volkomen gelijkluidend en gelijkwaardig aan dat van hen, die in Holland examen doen. *(Bat. Nwbl.)*

UIT DE INDISCHE PERS.

„Inheemsche Kunst-Vereeniging." Door velen zal zeker met vreugde het bericht worden vernomen, dat te Semarang eene vereeniging is opgericht, welke ten doel heeft het gamelangspel tot hooger ontwikkeling te brengen, daarbij rekenende op den steun

van alle ingezetenen in Ned.-Indië.

Het Bestuur dezer Vereeniging stelt zich voor de gamelans, welke in de kratons van Solo en Djocja aanwezig zijn, tot voorbeeld te nemen, zijnde het trouwens algemeen bekend, dat op die plaatsen het meeste werk wordt gemaakt van het gamelanspel en van de Javaansche liederen.

Ter hoofdplaats Solo bestaat reeds lang eene vereeniging van gamelanspelers in den Kraton, welke den naam draagt van „Penantodibijo" en welke o.m. ten doel heeft de belangen der leden te bevorderen en cursussen te geven in het wijogospel.

Deze Vereeniging heeft een goeden naam verkregen en geniet de sympathie, zoowel van het Kratonbestuur als van het publiek.

Het zal niet lang meer duren of men zal naar de Javaansche gamelan-concerten kunnen gaan en de gamelan-concoursen kunnen bezoeken.

Het onderzoek aan boord van de schepen in Ned.-Indië vóór de uitreis. In de *Neratja* van 25 Februari 1920 wordt melding gemaakt van het navolgende te Makassar verzonden telegram:

„Van Soerabaja is te Makassar binnengekomen het stoomschip „Roggeveen", met 400 voor Caledonië bestemde contract-koelies, waarvan tijdens de reis 29 personen overleden.

Volgens het door den geneesheer ingesteld onderzoek is de dood het gevolg geweest van de rijstschaarschte op Java."

Deze mededeeling geeft aanleiding tot verschillende vragen en beschouwingen.

1e. Is het waar wat deze geneesheer zegt?

In het bevestigend geval, zal de Volksraad dan blijven luisteren naar de verklaring dat er voedsel genoeg op Java is en men dáár voor voedselschaarschte niet bevreesd behoeft te zijn?

Intusschen stierven in twee dagen tijds 29 personen van 400, dat is 7¼ pCt. van het geheele transport.

2e. Doch, hetzij de verklaring van den geneesheer juist of onjuist is, in elk geval moeten drie dagen vóór de afreis de lichamen van de gestorven contractarbeiders toch aanwijzingen aan den toezicht hebbenden geneesheer te Soerabaja hebben gegeven, alvorens deze het certificaat van „gezond en sterk" van zijne handteekening voorzag?

3e. Het is natuurlijk mogelijk, dat het geneeskundig onderzoek een paar weken vóór de afreis heeft plaats gehad en dat de personen toen in welvarenden toestand verkeerden, doch dan rijst de vraag of het plichtmatig was deze aangelegenheid maar op haar beloop te laten?

Hoe het zij, de geneesheer te Makassar constateerde den dood van alle overledenen als een gevolg van de voedselschaarschte op Java, eene verklaring, die zoolang zij niet nietig is verklaard, het recht geeft de navolgende schuldigen in deze aangelegenheid te stellen, n.l.:

1e. De Indische Regeering als voedselverstrekster;

2e. de werfagent, die zoolang de contractanten heeft moeten verzorgen;

3e. de geneesheer, die de toestemming tot het overbrengen van deze contractanten gaf;

4e. het scheepsbeheer, in geval geen voeding aan boord van het stoomschip is verstrekt.

De omvang van ieders schuldaandeel in deze zaak vast te stellen is voor den buitenstaander zeer moeilijk, doch wat te constateeren valt is zeker wel de groote onverschilligheid, wellke is betracht door hen, die voor de belangen van deze contractanten hadden te waken.

De Gouverneur van Makassar, de Agent van de Kon. Paketvaart-Mij. aldaar, de vertegenwoordigers van de Pers en alle groote heeren ter hoofdplaats Makassar zijn zeker niet naar de ankerplaats van het stoomschip getogen, om bloemen te strooien op de lijken dezer slachtoffers van den voedselnood op Java, doch laten zij dan ten minste zich wat inspannen en moeite doen, opdat deze aangelegeheid worde onderzocht en de schuldigen gestraft.

Want ook de contract-koelie is een individu met een ziel.

Het Schippersfonds. Ter hoofdplaats Soerabaija is het Schippersfonds in actie getreden door rijstverstrekking onder de armsten der armen aldaar.

Hoofdzakelijk gold dit de bewoners van de kampongs Kalimati, Oedjoeng, Kresian, Pasar Ketjil, Krembangan en nog andere.

De assistent-resident, vergezeld van den Regent en den controleur Kota bezocht genoemde plaatsen, bij welke gelegenheid het bleek, dat vooral het volk van de kampong Kalimati in den zorgvolsten toestand verkeerde.

Het is trouwens uit de politierapporten wel bekend, dat men langs de wegen de menschen in de open lucht des nachts kan zien doorbrengen en dat de politie herhaaldelijk lijken en zwakken van de wegen moet opnemen om ze naar elders te vervoeren.

Het is niet onwaarschijnlijk, dat de voedselverstrekking van het Schippersfonds het aantal dooden en zwakken zal verminderen.

Het geldelijk steunen van dit fonds zij een ieder aanbevolen.

Het bestaan van den gewezen Duitschen Keizer. De *Pewarta Soerabaja* van 11 Februari 1920 deelt met betrekking tot het tegenwoordig bestaan van den gewezen Duitschen Keizer het navolgende mede:

De rechterhand verkeert steeds in een trillenden toestand, terwijl die ziekte ook invloed uitoefent op de beide beenen.

Hoewel geen groot eter, wordt de Keizer niettemin steeds dikker, zoodat het uiterlijk voorkomen geheel gewijzigd is.

In strijd met zijne vroegere gewoonte, spreekt hij zeer langzaam.

Het gelaat wordt daarbij dikwijls zeer bleek.

In zijne gesprekken laat hij uitkomen, dat het niet in zijn voornemen ligt naar Duitschland terug te keeren.

De Duitschers beschouwen hem als een verloren man en de Keizer zelf is van meening, dat de vroegere aanhankelijke gevoelens zijn veranderd.

UIT DE CHINEESCHE PERS.

Verwikkeling aan boord van het stoomschip „Rumphius" ter reede van Batavia. In de *Perniagaän* van 8 Maart 1920 wordt medegedeeld, dat op Zaterdag den 6en Maart 3 Chineesche jongelieden, n.l. de heeren Tsing-Ting-Chun, Ling-Mee-Hsin en Siao-Ting-Sui, aan boord van het stoomschip „Rumphius" van de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij te Batavia kwamen, met het doel via Singapore de reis naar Amerika te aanvaarden, alwaar zij hunne opvoeding zouden voltooien.

Zij hadden deze reis reeds den vorigen Zaterdag met de „Melchior Treub" moeten doen, doch deze was niet doorgegaan en hadden zij daarvan aan de Koninklijke Paketvaart-Maatschappij kennis gegeven.

Vóór het vertrek van de „Rumphius" gaf de agent dezer Maatschappij echter op ruwe wijze aan de Chineesche jongelieden te kennen, dat zij het stoomschip hadden te verlaten, daarbij dreigende de politie te hulp te zullen roepen, bijaldien niet aan het bevel werd voldaan en de matrozen opdragende de bagage aan den wal te brengen.

De Chineesche jongelieden weigerden aan het bevel van den agent te voldoen en namen er genoegen mede dat zij dekpassagiers zouden zijn, voor het geval er geen 1e klas passagiershutten beschikbaar waren, zooals de Agent beweerde. Hun doel was te Singapore het stoomschip te bereiken, dat hen naar Amerika moest brengen; doch de Agent bleef volharden in zijne weigering om hen met de „Rumphius" over te voeren naar Singapore.

Het was een geluk voor de jongelieden, dat de Chineesche Consul-Generaal, de heer Auw-Jang-Kee ter plaatse aanwezig was en hen kon bijstaan. Hij sprak met den kapitein van het schip, legde dezen den toestand van de reizigers uit en toonde aan dat het niet tijdig bereiken van Singapore hen in groote ongelegenheid zou brengen, doordien zij voor één jaar de studie zouden moeten onderbreken, afge-

scheiden nog van de geldelijke schade, welke hun zou worden toegebracht.

Verder was er een Amerikaan aan boord van de „Rumphius", die het voor de 3 Chineesche jongelui opnam en bereid werd bevonden hen op zijne terugreis naar Amerika te begeleiden.

Dank zij de hulp van deze beide personen konden de jongelieden aan boord blijven en de reis naar Singapore mede maken, doch de houding van den Agent der Koninklijke PaketvaartMaatschappij in deze zaak blijft voor de redactie van de *Perniagaän* een raadsel, omdat de jongelieden geen 1e klas hut verlangden, doch bereid waren als dekpassagier te reizen.

Ook het wegjagen van boord en het te hulp roepen van de politie, alsof men met bandieten te doen had, wordt niet begrepen en maakt den indruk, dat men in dit geval al met een zeer onopgevoed individu te doen had.

De Redactie stelt zich voor deze aangelegenheid nog nader te onderzoeken en daarna op de zaak terug te komen.

De viering van het Tjapgomé te Tanak Abang (Weltevreden) en te Buitenzorg. Evenals in de stad Batavia, op pasan Senen en Pasan Baroe (Weltevreden) werd ook op Tanak Abang het Tjapjome dit jaar met de gewone opgewektheid door de Chineezen gevierd.

Het electrische tramverkeer werd gestaakt, doch deed aan de feestvreugde van de menigte geen afbreuk.

Ook waren er vele toeschouwers.

Een paar malen werd de rust door zakkenrollers verstoord.

Ten ongeveer 10 ure 's avonds werd aan eene Inlandsche vrouw plotseling haar halssnoer ontvreemd en hoewel zij dadelijk groot misbaar maakte, gelukte het den dief toch in de menigte te ontkomen.

Ook in gang Karet werd een Javaan van zijn geld beroofd, doch de vlug-vingerige dader werd gevat, afgeranseld en naar de politiepost te Djambatan Tinggi gebracht.

Eerst na twee uur middernacht begon de feestvreugde te verminderen.

Te Buitenzorg heeft de feestviering wel geleden tengevolge van de hevige regens, welke vanaf 2 uur 's namiddags tot 's avonds vielen. Ten ongeveer half 7 's avonds werd met de tepekong evenwel toch in optocht rondgegaan langs de assistent-residentswoning en door de verschillende Chineesche wijken en hadden de toeschouwers gelegenheid zich te vermaken.

De regelingen, welke door de politie waren gemaakt, voldeden goed.

Als men een hond wil slaan, is er altijd hout genoeg. Dit heeft helaas wederom een Chinees op Java moeten ondervinden, die niet in de gratie stond bij den wedono van de plaats waar hij woonde.

Deze wedono in het Rembangsche, zegt de schrijver in de *Perniagaän* van 10 Maart 1920, had een antipathie tegen den Chinees, omdat deze hem geen geld meer wilde leenen.

Hij had het vroeger al zoo dikwijls gedaan, doch geen terugbetaling ontvangen, met het gevolg, dat geen crediet meer werd verleend.

Nu was het de gewoonte van dezen Chinees, dat hij elken morgen naar de markt ging voor den inkoop van verschillende inlandsche producten, welke hij natuurlijk contant betaalde, doch op een zekeren morgen kwam, nadat afgerekend was, een dessaman, na eenigen tijd weg te zijn geweest, bij hem terug, verklarende, dat hij valsch geld had ontvangen.

De Chinees bestreed dit en gaf zijne verwondering te kennen, dat de dessaman niet terstond kennis van het feit had gegeven en zoo lang was weggebleven, met het gevolg, dat er ruzie ontstond en de politie er bij te pas kwam.

Of nu de oppasser van den wedono opzettelijk in de nabijheid was geposteerd, is natuurlijk moeielijk uit te maken, doch de Chinees werd naar den wedono gebracht en te diens huize proces-verbaal opgemaakt, waarbij de Chinees werd beschuldigd van valsch geld in omloop te hebben gebracht.

Hoewel hij van niets afwist, werd hij niettemin zwaar gestraft.

Bij den rechter kwam de mogelijkheid niet in de gedachte, dat de dessaman ook wel zijn valsch geld aan den man had willen brengen.

Ware dit het geval geweest, dan zou de beschuldigde Chinees zeker zijn vrijgesproken.

Thans was er een beëedigd procesverbaal van den wedono en dientengevolge volgde de straf, want hoe zou het mogelijk kunnen zijn, dat de Chinees in dispuut zou kunnen treden met een wedono.

Zoo ziet men, zegt de schrijver, dat, ware er geld geweest en had de leening plaats kunnen vinden, dezen Chinees vele moeielijkheden zouden zijn bespaard.

Als men een hond wil slaan, is er altijd hout genoeg.

LITERATUUR-OVERZICHT.

Het Nederlandsche Zeewezen.

Onder het opschrift „Eene komische Oostinjereis" vraagt de hr. S. Kalff in het 1 Juni-Nr. van het „Nederl. Zeewezen" belangstelling voor het in 1672 verschenen geschrift van Mr. Aernout van Overbeeke (in het jaar 1668 voor Raad van Justitie naar Indië gevaren): „Geestige en vermaeckelicke Reys-beschryvinge, vervattende verscheyde kluchtige voorvallen, en koddige gedachten op de selve, geduerende syn reyse van Amsterdam tot Batavia". Op de hem eigen onderhoudende manier introduceert de hr. K. den joligen advocaat bij zijne lezers. Het artikel wordt in een volgende afl. voortgezet.

Het Indische Leven.

In No. 37 besluit de hr. H. van de Wall zijn „terugblik in het Bataviasche kunstleven van vroeger dagen" (schr. bespreekt thans het operagezelschap van Robert in 1844—'46).

Indië. Geïllustreerd Weekblad.

Inhoud van afl. 9: Arowakken VIII (Wapisiana), door d. J. d. J. — De „Hilir" van Moearah Laboeh (met ill.), door d. B. — Indische brieven over „Planters lief en leed", door O. M. A. (vervolg). In de thee III. — Het verhaal van Pai Toea. Eene ervaring met den sapi oetan (Anoa). — Een en ander over de taak der overheid in Indië (vervolg).

Handelsberichten.

Het No. van 3 dezer bevat een beredeneerd overzicht van den productenhandel op Java gedurende het eerste kwartaal 1920. — Verder o.m. statistische opgaven van de handelsbeweging van de haven van Padang gedurende Febr. 1920 en van den uitvoer uit Java en Madoera.

Nederlandsch-Indië Oud en Nieuw.

De Juni-afl. opent met het portret (met waardeerend redactioneel bijschrift) van Prins Mangkoe Negoro VII, een der opmerkelijkste figuren onder de Javaansche voormannen van den tegenwoordigen tijd. — De hr. J. G. Doorman vervolgt zijn geïllustreerde artikelenreeks: In de Preanger. Schr. bespreekt thans de omgeving van Sindanglaja. — De hr. R. M. A. Soorjo Poetro publiceert het eerste gedeelte eener beschouwing: „Van de Javaansche muziek en hare verhouding tot andere Aziatische en tot Europeesche muziek. — Jonkvr. H. B. de la Bassecour Caan schetst de lotgevallen van zendeling W. Luijke, die in 1826 werd uitgezonden en de vijftien eerste jaren van zijn loopbaan doorbracht op de tot de Zuid-Wester-eilanden behoorende eilandjes Moa en Letti. — De hr. A. Lafeber besluit de afl. met eene bespreking van het schitterend geïllustreerd geschrift van Mevr. W. Fruin-Mees: Geschiedenis van Java. Deel I. Het Hindoetijdperk.

De Reflector.

Een geïllustr. artikel in No. 17 van „De Reflector" is gewijd aan de opening van het nieuwe jongenshuis, een der onderdeelen van de Soekaboemische opvoedingsgestichten, stichting van het Genootschap voor In- en Uitwendige Zending. De opening heeft plaats gehad den 12en April j.l. in tegenwoordigheid o.a. van Z.E. den Gouv.-Generaal graaf van Limburg Stirum en diens echtgenoote. Waar het hier een instelling geldt die recht heeft op aller belangstelling, op de liefde en den steun der gansche Indische maatschappij

en met Indië meelevenden, laten we hier het slot van het lange artikel, onderteekend „Max", in zijn geheel volgen.

„Velen, die voorbestemd schenen in de maatschappij onder te gaan, worden hier liefderijk opgenomen, als het kan tegen eenige vergoeding, bij gebrek aan middelen kosteloos. Zij, die gedoemd schenen hun leven aan den zelfkant der samenleving te leiden tot ze zouden ondergaan in den chaos, zouden verstikken in den poel van ellende, worden uit hun verderfelijk milieu getrokken, hier ondergebracht in een vriendelijk tehuis, opgevoed en opgeleid naar lichaam en geest, om straks aan de maatschappij te worden teruggegeven als maatschappelijk bruikbare menschen met een verbeterde moraal, in staat op behoorlijke wijze in eigen onderhoud te voorzien.

En het is met eerbied dat we opzien tot hen, die zich dit opvoedingswerk, zoo moeilijk, gepaard gaande met zooveel teleurstellingen en ontmoedigingen, tot levenstaak kozen. Wijzende op deze nobele werkers, durven wij dan ook een beroep doen op de welwillendheid, de belangstelling en de offervaardigheid der geheele Indische maatschappij. Hier wordt geen weldaad bewezen alleen aan een aantal individuen als zoodanig, maar staag wordt met geheele toewijding tevens gearbeid aan de oplossing van een belangrijk maatschappelijk vraagstuk: de verwaarloosde en misdadige jeugd van Nederlandsch-Indië om te vormen in maatschappelijk bruikbaar menschenmateriaal.

Daarom heeft deze edele maar zeer zware arbeid recht op de belangstelling en de liefde van allen, die het wel meenen met de Indische maatschappij.

De Indische Mercuur.

Inhoud van No. 23: Oogstcijfers uit Cuba, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs. — Een indeeling der oliepalmvarieteiten, door J. J. Paerels. — A rubber plant Survey of Western North America, besproken door Prof. Dr. F. A. F. C. Went. — Algemeen overzicht van de rubbercultuur in Ned.-Indië in 1918. — De overzeesche handel na den oorlog. — Kultuurberichten. — Kleine mededeelingen. — Financieele berichten en verslagen, zoomede de overige wekelijksche rubrieken, benevens een van het Kol. Instituut (afd. Handelsmuseum), uitgaande opgave van nieuwe literatuur over vezelstoffen, aetherische oliën, hout- en boschproducten, enz.

De Java-Post.

Op ethnogr. gebied bevat Nr. 17 van „De Java-Post" een artikeltje van Pr. P. Vertenten, getiteld: Wild leven (onder de Kaja-Kaja's van Zuid-Nieuw-Guinea) en het eerste gedeelte van een opstel: Tandenvijlen op Tanimbar, door Pr. H. Geurtjens.

Ned.-Indisch Landbouw-Syndicaat.

Afl. VII van den 12en jaarg. bevat (als Bijlage I) een voordracht van den hr. G. F. J. Bley, getiteld: „Is zakkenfabrikatie in Ned.-Indië mogelijk?" Een zeer belangrijk onderwerp, als men in 't oog houdt dat er jaarlijks voor 6 tot 7 millioen gulden aan nieuwe goeniezakken op Java wordt ingevoerd, terwijl het gebruik nog steeds toeneemt en de prijzen in de laatste jaren voortdurend in de hoogte zijn gegaan.

Neerlandia.

Ds. van L(ingen) houdt in het Juni-Nr. een causerie over de werkzaamheden van het Koloniaal Instituut te Amsterdam, in het belang der verbreiding van kennis van Indië; ook het Comité voor Indische lezingen en leergangen brengt hij ter sprake.

Cultura.

Onder het opschrift „Tropen-romantiek" vervolgt de hr. P. C. van der Wolk in het Mei-Nr. van „Cultura" zijn interessante beschouwing over de geschiedenis van de nootmuskaat-cultuur. — Verder vindt men in hetzelfde nr. het (aan de Javasche Courant ontleende) verslag omtrent de Gouvernements Kina-onderneming over het vierde kwartaal 1919.

Ned.-Indische Bladen voor Diergeneeskunde.

Behalve eenige bijdragen van zuiver vakkundigen aard, vindt men in afl. 5—6 van deel 31 van bovengenoemd tijdschrift nog de volgende opstellen: Is krijt een schadelijk bestanddeel van voedermiddelen? door Dr. W. C. Doeve. — De bemoeienis van het Gouvernement inzake de paardenfokkerij in de Bataklanden, door P. Zijp. — Historische nota over het personeel van den burgerlijken veeartsenijkundigen dienst, door J. K. H. de Roo de la Faille. — De zoötechnie in Nederland en Ned.-Indië, door B. Vrijburg. — Een en ander over de voedering van onze legerpaarden, door W. van der Burg.

Algemeen Landbouw Weekblad voor Ned.-Indië.

Oorspronkelijke bijdragen in No. 43: Algemeene plantenteelt (vervolg), door A. de Koning. — Politiek in de Landbouwvereeniging, door A. E. Reynst. — Rapport betreffende de in de Afdeeling Bengkalis voorkomende gronden, door H. C. Bongers. — De Molukken en grootcultures, door G. S. Donker van Heel (critiek op een beschouwing van den landbouwleeraar A. J. Koens). — De rubrieken cultuur- en landbouwberichten uit andere bladen bevatten o.a.: De oliepalm-cultuur. — Ned.-Ind. kamfer. — Java-thee in Australië. — Eerste wetenschappelijke bijeenkomst van Indische landbouwtechnici. — De Regeering, publiciteit en arbeidsverhoudingen in de suiker. — De Indische thee-cultuur. — Reorganisatie van het Thee-proefstation.

No. 44: Algemeene plantenteelt, door A. de Koning (vervolg). — Veeteeltpraatje, door J. F. C. Raabe. — Over kabelbanen op landbouwondernemingen, door C. F. B. — Zoeklichten over den omtrek. — Onze Indische cultures in 1919 en hare vooruitzichten voor 1920 (ontleend aan „In- en Uitvoer"). — De rubber in 1919. — Landbouwberichten uit andere bladen: De poenale sanctie en de Volkenbond. — Onderneming van vervoer in de Lampoengs, door Dr. R. Broersma.

Mededeelingen van de Vereeniging De Orchidée.

Afl. 1 van den 3en jaarg. opent met een beschrijving van aanplant en bereiding van vanille (met ill.). — De hr. D. van Mullem deelt bijzonderheden mede over het kweeken van Orchideeën, de verdelging van vijanden en wijst op literatuur over het onderwerp. — Verder vindt men o.a. medegedeeld, op welke wijze de „Oncidium sphacelatum" tot bloei kan worden gebracht.

De Macedoniër.

Het 1 Juni-Nr. bevat o.m.: Het Godsbegrip der Mohammedanen en de zuilen van den Islam (slot), door L. Tiemersma. — Uittreksel uit een zendingsrede ten vorige jare gehouden te Buitenpost, door Ds. F. W. C. van Helsdingen. — Midden-Java ten Zuiden, door S. Pol (I. Inleiding. II. Het land en zijn bewoners). — Uit mijn Camera, door H. Dijkstra (Christelijke internaten te Djokja. — De „Hapotan Kristen Batak". — Enz.).

De weeftechnieken in Ned.-Indië.

In de rotonde van het Museum van Kunstnijverheid te Haarlem was gistermiddag — aldus eene mededeeling in de „N. R. Ct." van 6 dezer — groote belangstelling voor de voordracht met lichtbeelden en voorbeelden, die de heer B. M. Goslings, conservator aan het Koloniaal Museum te Amsterdam, hield over de weeftechnieken in Nederl.-Indië.

De heer Goslings bracht een eere-saluut aan de eenvoudige inlandsche vrouw in onzen archipel, die, niettegenstaande haar drukke huiselijke bezigheden, toch nog tijd weet te vinden zooveel onvergelijkelijk schoons op weefgebied tot stand te brengen. Wonderen van kleur en vindingrijkheid vertoonen de verschillende doeken uit alle deelen van Indië, waarvan die uit Soemba, met hun vlammende kleuren, wel geacht mogen worden aan de spits te staan, ook wanneer men in aanmerking neemt, dat al die mooie doeken oorspronkelijk door middel van hoogst simpele weefgetouwen werden vervaardigd. Spreker liet o.a. een vezel-weefgetouw zien, waarmede het oudste weefmateriaal, de vezels, verwerkt werd.

Door middel van een bord, waarop de heer Goslings eenige teekeningen aangebracht had, wist hij de toehoorders veel duidelijk te maken en liet hij zien, hoe de verschillende weefgetouwen behandeld worden en de systemen, waarnaar gewerkt werd. Belangwekkend was, op deze manier ook gade te slaan het evolutieproces, dat op het gebied van de ontwikkeling van de weefgetouwen en hun bewerking vast te stellen valt.

Daarop werd een serie lichtbeelden vertoond. Men zag Dajaksche, Soendaneesche, Balische en Atjehsche vrouwen en meisjes het weven beoefenen; de meest primitieve weeftoestellen tot de modernste weefstoelen toe. Het toppunt van de evolutie op dit gebied noemde spreker den weefstoel, waarop met handen en voeten geweven wordt.

In de pauze werd aan de toehoorders gelegenheid gegeven een en ander te bezichtigen. Daarna liet de heer Goslings verschillende fraaie doeken bewonderen, die in onzen archipel vervaardigd zijn. Spreker deelde mee, dat hij bezig is niet minder dan 370 van die doeken te beschrijven.

Wil' men, zoo zeide hij, een indruk krijgen van de geestesgesteldheid van den inlander, dan moet men zijn weefproducten bekijken, want daarin pleegt hij zijn geheele ziel te leggen.

W. D. H. baron van Asbeck, voorzitter van het museum, zeide den heer Goslings dank.

De massale toetreding tot het Christendom op Nias.

Over de zgn. „Opwekking op Nias", eene toetreding van duizenden heidenen tot het Christendom, is eenigen tijd geleden in zendingsperiodieken heel wat geschreven. Die aangelegenheid is nu weder (op de dezer dagen te Lunteren gehouden Predikanten Zendings-Conferentie ter sprake gebracht en wel door den oud-zendingsconsul Dr. C. W. Th. baron van Boetzelaer van Dubbeldam.

Dr. v. B. v. D. stond aanvankelijk eenigszins sceptisch tegenover de beweging op Nias; hij is er echter zelf heen geweest om zich van de waarheid te overtuigen. Hij kent den voorzitter van de Conferentie op Nias, zendeling Fries, als een nuchter en kalm beraden man .Bij de viering van het 50-jarig bestaan der Nias-Zending in 1916 ontstond de behoefte aan verdieping van het geestelijk leven. Overal werden toen dankdiensten gehouden. Toch klonk er een toon van onvoldaanheid. Een half jaar daarna ving de Opwekking aan in de gemeente Hoemene.

Die beweging ging over het geheele eiland heen. Enkele zendelingen stonden er sceptisch tegenover, maar zij werden overtuigd door de feiten. De voornaamste kenteekenen waren: het diepe zondebewustzijn; de drang om de zonde te belijden bij den Europeeschen zendeling; de begeerte om wat verkeerd gedaan was weer goed te maken. 't Was een beweging onder de Christenen begonnen; hun blijmoedig getuigen maakte indruk op de heidenen en zij traden in grooten getale toe. In twee jaren tijds kwam het aantal inlandsche Christenen van 18.000 op 30.000. Over het algemeen moet gezegd worden, dat het gelukt is de beweging in goede banen te leiden. Er zijn enkele verschijnselen geweest, die wezen op bezetenheid, maar die zijn spoedig genezen. Met grooten takt hebben de zendelingen leiding gegeven. Er zijn zelfs een paar gevallen van zelfmoord voorgekomen, maar hoe betreurenswaardig dit zijn moge, het getuigt toch van een diep schuldbewustzijn. De excessen werden echter met kracht tegengegaan.

De kerken waren overvol. De menschen hadden behoefte onderwezen te worden. Veel te veel werd het Evangelie nog als wet opgenomen. Ook nu wilden zij voorschriften van geboden en verboden, omdat het staan in de vrijheid hun te moeilijk viel. De doodenfeesten, het tandenvijlen en andere gebruiken geraakten plotseling in onbruik, zelfs bij de heidenen. De opwekking had een verstrekkenden invloed in het maatschappelijk leven. De beweging als zoodanig is tot staan gekomen. De vruchten blijven. 't Zijn goede vruchten, die ervan getuigen dat de boom goed is.

* * *

Ten slotte nog eenige titels:

Wat gebeurt er met mijn nalatenschap, als ik overleden ben? Door C. J. Graaf von Ranzow. Geschreven voor Europeanen en Japanners, weldra ook voor Chineezen, alsmede voor Arabieren, Mooren en Inlanders, op wie, na hunne vrijwillige onderwerping daaraan, het Europeesch privaatrecht van toepassing is. (Weltevreden, G. Kolff en Co. ƒ 2.75).

Legertoestanden (eene enquète), door K. Wybrands. Overdruk uit het Nieuws van den Dag voor Ned.-Indië, Oct.-Nov. 1919. (Weltevreden, Albrecht en Co.).

De verdediging der „bureauheeren" (ontleend aan „Koloniale Studiën"). Vervolg. (De Banier, 30 April 1920).

Crimineele statistiek van Nederl.-Indië over het jaar 1914. Samengesteld bij het Hoofdkantoor van het Gevangeniswezen.

Internationale Vereeniging voor de Rubber-cultuur in Nederlandsch-Indië. Zesde jaarverslag 1919.

Verslag omtrent den toestand van het Museum voor Land- en Volkenkunde en Maritiem Museum „Prins Hendrik" te Rotterdam over het jaar 1919 (met geïllustreerde wetenswaardigheden omtrent ethnografica uit den Indischen Archipel).

Java-coca, door E. Reens. (Pharmaceutisch Weekbl. LVII, 1920, No. 13, bl. 341).

Suriname.

„*Suriname*" van 9 en 16 April zet het verslag van het bezoek aan de Amerikaansche Bauxiet-onderneming Moengo voort:

.......„Ons werd verteld, dat het de Maatschappij was gelukt om de vroeger hier gedetacheerde offic[ier] van gezondheid Dr. B o n n e aan haar dienst [te] verbinden. Dat men de komst van den heer B o n n[e], welke op of omstreeks begin Juni a.s. zal zijn, [ver]wachtte, om te trachten, b.v. door het droog mak[en] van de omliggende zwangen, „Moengo" geheel m[us]kietenvrij te krijgen en alle maatregelen te nem[en] welke uit een hygiënisch oogpunt noodig zijn [om] *Moengo* te maken tot het gezondste oord van Sur[i]name.

Het devies van Gorgas „*Sanitation pays*" zal hi[er] het doel zijn.

Om dit doel te bereiken zal op geld niet word[en] gelet en zal Dr. B o n n e plein pouvoir hebben [om] in deze alles te doen wat de wetenschap voorschrijft.

Uit het verslag nog deze aanhalingen:

.......„De heer E n g e l h a r d t (de vertegen[-]woordiger der Maatschappij) is zeer gesteld op men[-]schen met een groot gezin, die hebben bij hem e[en] pré, „hoe meer kinderen hoe beter" zegt hij, wa[nt] eenmaal hier geplaatst zullen zij, het belang van h[un] gezin begrijpende, niet zoo licht weer weggaan; [de] kinderen groeien op in het bedrijf en geven later d[e] geschikste arbeiders."

.......„Ook is een ander deel (van den heuvel) ui[t]gegraven en ingericht tot een ruim tennisveld m[et] wire-zetting afgesloten tot een hoogte van 8 à 9 vo[e]ten, daar dit veld dicht bij de rivier gelegen is.

Men was thans bezig aan het aanleggen van eenige honderden meters lange leiding tot afvoer v[an] de faecaliën uit de septic tanks naar eene aan h[et] uiteinde van *Moengo* gelegen kreek, welke niet [in] contact is met de Costica. De afvoer van faecali[ën] wordt op voortreffelijke wijze geregeld, vooral m[et] het oog op de anchylostoom bestrijding."

.......„Voor uitspanning na den arbeid zal ook wo[r]den gezorgd door het inrichten van een groot *vo[et]balveld*, waarop matches zullen worden gehouden.

Nog zal worden gebouwd eene groote *electrisch[e] centrale*, bestemd voor de verlichting van het gehee[le] emplacement, w.o. de arbeiderswoningen, voor [de] drijfskracht en ook voor de watervoorziening door h[et] oppompen van het rivierwater naar de te bouwe[n] *filtreerfabriek*, van waaruit buisleidingen het beno[o]digd drink- en waschwater zullen leiden naar al[le] woningen, met daarbij behoorende kook- en wasch[-]inrichtingen, ook die van de arbeiders."

Voorts lezen wij, dat er een *schoolgebouw* zal ko[-]men, geheel naar de eischen des tijds ingericht. E[en] groot terrein zal worden gereed gemaakt en beschik[-]baar gesteld aan de verschillende kerkgenootschap[-]pen voor het bouwen van kerken.

„Wat het z.g. vereenigd Hollandsch en Noorsch kapitaal voor *Suriname* zal zijn — aldus het blad — weten wij niet; het is toekomstmuziek, wat het Ame[-]rikaansch kapitaal voor de kolonie deed en nog doet kan men reeds zien."

* * *

Men schrijft uit Leiden aan de *Nieuwe Rott. Cou[-]rant*, 2 Juni, Avondbl. D 14:

„De heer Paul Christiaan Flu, directeur van h[et] geneeskundig laboratorium te Weltevreden, benoem[d] tot hoogleeraar in de tropische hygiëne aan de Leid[-]sche universiteit, werd in 1881 te Paramaribo gebo[-]ren. Hij bezocht daar de geneeskundige school e[n] werd, een der beste leerlingen, in de gelegenheid ge[-]steld zijn geneeskundige studie in Utrecht voort [te] zetten, waar hij na korten tijd tot arts werd bevor[-]derd. Na het afleggen van zijn artsexamen legde hi[j] zich meer speciaal toe op de studie van de oogheel[-]kunde, waartoe hij ook in het buitenland, o.a. [te] Parijs, studeerde en werd inmiddels aangesteld a[ls] officier van gezondheid bij het N.-I. leger. Hij wer[d] gedetacheerd in West-Indië, werd leeraar aan de ge[-]neeskundige school te Paramaribo en belast met d[e] leiding van het laboratorium aldaar, dat onder zij[n] leiding een groote uitbreiding heeft ondergaan, e[n] waar de grondslag werd gelegd voor tal van onderzoe[-]kingen in het ziekenhuis aldaar. Gedurende zijn[e] werkzaamheden aan genoemd laboratorium versche[-]

en van zijn hand tal van belangrijke wetenschappelijke publicatiën in het Centraalblad voor Bacteriologie en het tijdschrift voor Schiffs- und Tropenhygiëne. De directeur van het geneeskundig laboratorium te Weltevreden, dr. de Haan, vond in deze publicaties aanleiding te trachten, hem aan zijn laboratorium te verbinden. In 1911 aanvaardde de heer Flu de betrekking aan dit laboratorium, bleef daar ook werkzaam, toen dr. de Haan ontslag had genomen, onder directie van dr. Grijns en volgde deze eenige jaren later als directeur op. Ook was hij leeraar aan de school voor inlandsche artsen.

Van de publicaties van den heer Flu zijn vooral bekend die over filariasis en over malaria. Maar ook tal van andere tropische ziekten en hygiënische vraagstukken werden door hem ernstig onderzocht. Een belangrijk aandeel heeft hij gehad in de pestbestrijding en de water- en bodemonderzoekingen. Voor een niet gering deel is de bestrijding van framboesia in de West door middel van Salvarsan aan hem te danken. In verband daarmede heeft hij met zijn chef, dr. E. A. Koch, indertijd besprekingen gevoerd met prof. Ehrlich te Frankfort. Ook heeft hij een belangrijk aandeel gehad bij de bestrijding van de gele koorts in de West.

Bijzonder groot is het gebied, waarover zijn onderzoekingen zich uitstrekten en dat o.m. omvatte de malaria, cholera, meningococci, dysenterie, amoebenziekten, filariasis, scrotozomen, pest en verschillende andere daarmede verband houdende hygiënische en epidemiologische kwesties. De buitengewone werkkracht en veelzijdigheid van den schrijver komen o.m. tot uiting in het kortelings van zijn hand verschenen eerste deel van een leerboek der parasitaire ziekten en hygiëne, waarin hij vooral heeft neergelegd de stof, welke hij als leeraar aan de school voor inlandsche artsen behandelde. Ook is hij leeraar geweest aan de school voor Indische bestuursambtenaren.

De Leidsche universiteit kan, zooals uit het bovenstaande voldoende blijkt, zich gelukkig achten, dat zij de hand heeft kunnen leggen op dezen man, die bij uitstek geschikt is voor het doceeren der tropische hygiëne, welk vak van zoo uitermate groot belang is voor de artsen, die naar Indië gaan. De reputatie, welke de heer Flu op het gebied der tropische hygiëne heeft, maakt zijn benoeming tot een groote aanwinst voor de wetenschap ten onzent.

* * *

Tweede Kamer.

De heer Van Vuuren heeft aan den minister van koloniën de volgende vragen gesteld:

1. Verwacht de regeering, dat de bekostiging op voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs in de kolonies Suriname en Curaçao, door het bij de wet van den 26en Maart 1920 (Stbl. 130) gewijzigde regeeringsreglement gevorderd, binnen korten tijd, uiterlijk in den loop van dit jaar in practijk zal worden gebracht?

2. Zoo neen, acht de regeering het dan niet gewenscht en is zij bereid harerzijds te bevorderen, dat, zooals in het moederland is geschied, althans de volkomen gelijkstelling van de salarissen voorloopig worde ingevoerd met terugwerkende kracht tot 1 Jan. 1920 of althans tot het oogenblik, waarop de wijziging van het regeeringsreglement tot wet is geworden, en dat voor Suriname de subsidieering van de bijzondere scholen niet langer afhankelijk worde gesteld van de kosteloosheid van het bijzonder onderwijs?

3. Indien de regeering om een of andere reden vreest, dat de gelijkstelling of gelijke bekostiging in haar geheel of de gedeeltelijke gelijkstelling, bedoeld in de tweede vraag, niet binnen zeer korten tijd zal tot stand komen, is zij dan bereid het bijzonder onderwijs spoedig een zoodanigen financieelen steun te verleenen, als het bijzonder onderwijs gerekend kan worden meer te ontvangen, indien de gelijkstelling alsnog met ingang van den datum der wijziging van het R.R. zou worden ingevoerd?

Curaçao.

De begrooting voor 1921.

De Koloniale Raad blijft streven naar geldelijke onafhankelijkheid van het moederland. Consequent dringt de Raad telken jare bij de behandeling der begrooting op bezuiniging aan. En niet alleen dàn. Ook o.a. in het Voorloopig Verslag op het ontwerp der nieuwe onderwijsverordening konden „vele" leden niet nalaten te waarschuwen tegen de voorgestelde aanzienlijke verhooging der uitkeering aan het bijzonder onderwijs en te wijzen op de hooge kosten van het openbaar onderwijs. En in den door den Gouverneur in de M. v. T. bij de begrooting uitgesproken wensch, dat door de in uitzicht gestelde belastingverhooging de bijdrage van het Moederland niet zal behoeven te stijgen, vindt de Raad aanleiding de hoop te uiten, „dat door verstandige bezuiniging en rekening houdende met de reeds gemaakte opmerkingen, die bijdrage binnenkort geheel van onze begrooting zal kunnen verdwijnen." Wij helpen het de heeren hopen, ook al uit eigenbelang als belastingbetalende Nederlanders, maar vreezen. En wij vreezen ook, dat de Raad zich van die geldelijke onafhankelijkheid te veel voorstelt. Herhaaldelijk is uitgesproken, dat de Raad niet alleen zelf wenscht te betalen maar ook, volkomen begrijpelijk, dan baas in eigen huis wil zijn. In de laatste jaren heeft de Kolonie zich meer dan eenen maatregel opgelegd gezien, waartegen hare „vertegenwoordiging" zich uitdrukkelijk uitgesproken had. Al wordt nu de Kolonie financieel zoo krachtig, dat zij zichzelf redden kan, dan blijft toch bestaan de bevoegdheid van de Kroon om bij Koninklijk besluit te regelen elk onderwerp, waarin volgens het Rr. bij koloniale verordening of keur is of kan worden voorzien, en om in gemeen overleg met de Staten-Generaal de begrooting vast te stellen, indien zij die, zooals door den Kolonialen Raad aangenomen, niet goedkeurt.

Veel belangrijks is uit het Voorloopig Verslag niet vermeld. Gelet op den korten tijd van voorbereiding, kon dit ook moeilijk anders. Verwacht mag worden, dat het zwaartepunt van de behandeling ditmaal in de openbare beraadslaging zal gelegen hebben wanneer daarvoor ten minste genoeg tijd uitgetrokken is.

Om de landbouwuitgaven te verdedigen geeft de Gouverneur zich nogal wat moeite. Gewezen wordt op de resultaten, verkregen met het invoeren en telen van nieuwe voeder- en voedselgewassen, het verschaffen van zaden en plantmateriaal, het verbeteren van het kleinvee- en pluimveeras en op de toepassing van betere grondbewerking. Bovendien moet in aanmerking komen, dat landbouw en veeteelt belangrijke bestaansfactoren vormen voor een groot deel der bevolking. Dit laatste zal de Raad niet ontkennen, maar, vergissen wij ons niet, dan is men er niet van overtuigd, dat juist dit groote deel der inwoners van de kolonie profijt trekt van deze uitgaven.

Met de Bovenwindsche eilanden, althans met hunne belangen, houdt de Raad zich ditmaal niet op. Als reden daarvoor wordt opgegeven de afscheidsbeweging, die instemming bij den Raad schijnt gevonden te hebben, daar men in deze richting ziet „een groote stap in de richting van een sluitende begrooting van „Curaçao." Daarmee wordt tevens antwoord gegeven op de door ons door „Day by Day" gestelde vraag omtrent onze bewering, dat de afscheiding financieel nadeelig zal zijn voor de Bovenwindsche eilanden. In het V. V. lezen wij en zal ook „Day by Day" gelezen hebben daaromtrent:

„Het zijn — zoo werd betoogd — vooral de uitgaven voor de Bovenwindsche eilanden (op de ondervavige begrooting is een nadeelig saldo van niet minder dan *f* 157.487.—, waarbij nog moeten worden gerekend het aandeel van die eilanden in de uitgaven voor de geheele kolonie, als politie, pen-

sioenen, verbinding enz., voor rekening van laatstbedoelde eilanden) die er de oorzaak van zijn, dat het ideaal, „een sluitende begrooting", thans onbereikbaar is."

Wij hebben de zaak eveneens opgevat als een gewoon rekensommetje en onder elkaar geplaatst de uitgaven voor de Bovenwindsche eilanden en de opbrengst der middelen op dit drietal. Wanneer men op de loopende begrooting buiten beschouwing laat de uitgaven voor de geheele kolonie, vindt men voor St. Martin, St. Eustatius en Saba uitgetrokken niet minder dan ƒ 299.899.—, waartegenover staat, dat die eilanden in de laatste jaren in de koloniale schatkist brachten

in 1916 ƒ 42.934,32
in 1917 „ 39.688,735
in 1918 „ 47.799,63
in 1919 „ 58.614,515

d.i. gemiddeld nauwelijks genoeg om de uitgaven alleen voor Saba te dekken.

Het spreekt vanzelf, dat wij hierbij alleen de zaak bezien van het standpunt der Bovenwindsche eilanden.

Over de afscheiding zelf zegt de Gouverneur, dat Z.Exc. deelt de meening van den Minister, onlangs in de Eerste Kamer meegedeeld, dat een scheiding al dadelijk zal afstuiten op financieele bezwaren, welke onafscheidelijk verbonden zouden zijn aan de meerdere staatkundige zelfstandigheid", terwijl „praktisch de maatregel ook niet bepaald noodig zal voorkomen, mits het plaatselijk bestuur bevredigend wordt georganiseerd, zoodat zuiver lokale belangen zooveel mogelijk ter plaatse kunnen worden geregeld". Hoe deze decentralisatie zal worden ingericht, voegt de Gouverneur daaraan toe, kan ondergeteekende nog niet mededeelen, maar deze zaak blijft voortdurend zijn aandacht houden.

Gelijkstelling openbaar en bijzonder onderwijs.

Het Kamerlid, de heer Van Vuuren heeft aan den Minister van Koloniën gevraagd, of de regeering verwacht, dat de bekostiging op voet van gelijkheid van het bijzonder en het openbaar onderwijs in de kolonie Curaçao, door het bij de wet van den 26en Maart 1920 (St.bl. 130) gewijzigde regeeringsreglement gevorderd, binnen korten tijd, uiterlijk in den loop van dit jaar in praktijk zal worden gebracht?

2. Zoo neen, acht de regeering het dan niet gewenscht en is zij bereid harerzijds te bevorderen, dat, zooals in het moederland geschiedt, althans de volkomen gelijkstelling van de salarissen voorloopig worde ingevoerd met terugwerkende kracht tot 1 Jan. 1920 of althans tot het oogenblik, waarop de wijziging van het regeeringsreglement tot wet is geworden?

3. Indien de regeering om een of andere reden vreest, dat de gelijkstelling of gelijke bekostiging in haar geheel of de gedeeltelijke gelijkstelling, bedoeld in de tweede vraag, niet binnen zeer korten tijd zal tot stand komen, is zij dan bereid het bijzonder onderwijs spoedig een zoodanigen financieelen steun te verleenen, als het bijzonder onderwijs gerekend kan worden meer te ontvangen, indien de gelijkstelling alsnog met ingang van den datum der wijziging van het R.R. zou worden ingevoerd?

Korte Berichten.

Overleden is de heer Morren, oud-hoofdcommies bij het Rijksarchief, die eenige jaren geleden de daarvoor bestemde archieven uit de kolonie naar Holland kwam halen.

De heeren C. A. Helluumd, consul van Nederland te La Guayra en J. N. C. Henriquez, consul te Maracaïbo zijn benoemd tot ridder in de orde van Oranje Nassau.

De Curaçaosche Handelmaatschappij zal over 1919 16 pCt. dividend uitkeeren.

Van Vreemde Koloniën en Verre Landen

Onredelijk en ondankbaar West-Europa.

Het Bolsjewikisch gevaar, dat sedert een paar jar uit Rusland dreigt, heeft gedurende enkele maanden vuist ook, uit Duitschland, tegen West Europa geric Indien de beweging toen in Duitschland geen groot omvang heeft kunnen krijgen, is dit voor een voorna deel hieraan te danken, dat zij van de rechtstreeks aanraking met den rooden stroom in Rusland gesch den is gehouden, door de wijze, waarop Polen zich tu schen beiden schrap gezet heeft. Het besef hiervan mo even tot de westelijke buren van Duitschland doorg drongen zijn, de massa werd er niet van doordrong zij heeft het mislukken van de nabije roode revolu aanvaard als de verlossing van een noodeloos gevoe vrees. Noemen wij dit reeds onredelijk en ondankba jegens de natie die een groot en geenszins hersensch mig gevaar afgewend heeft, ook afgezien van den bran die plaatselijk in Duitschland uitgebroken was en geblusscht schijnt, is er aanleiding voor West Europa Polen zeer erkentelijk te zijn, voor de kranige man waarop het den strijd met de Bolsjewiki voert.

Slechte uitzonderingen niet te na gesproken, b schouwt het geheele menschdom buiten Rusland h Bolsjewisme als een gruwel, die in de werkelijkh slechts ellende en slavernij brengt, terwijl hij in theo heil en vrijheid voorspiegelt. Geen land of het hoo van die bezoeking bevrijd te blijven. Maar wat wor gedaan om het gevaar af te weren en te keeren? Wa de roode legers optreden vinden zij geen voldoend weerstand. De Soviet heeft meestal propagandist vooruit gezonden, die men niet heeft durven uitzett die men niet onschadelijk heeft willen of durven m ken. Zij hebben met drogredenen en drogbeloften w ontevredenen tot een revolutionnaire partij weten vormen. Door intimidatie, door bedreiging met bols wistische krachtmaatregelen, die wet noch gevoel e biedigen, paraliseeren zij het durven van de meerd heid. Als 't roode leger daarna oprukt, heeft het vee een gemakkelijke overwinning te behalen. De troep die het tegen moesten houden, worden door hunne l ders niet meer vertrouwd, de burgerbevolking du geen verzet aan te teekenen. Indien elders een pa bestaat, die onvoldaan is over den bestaanden to stand, doch in haar verlangens geenszins bolsjewisti gestemd is — zooals in Turkije, Egypte, Armenië dan belooft en brengt de Moskousche regeering ha toch steun en hulp, alleen om er den bestaanden sta van zaken omver te helpen werken. Later zal zij wel in troebel water kunnen visschen en hoopt zij hare denkbeelden in te voeren, al zal zij daartoe a de ontevredenen, welke zij nu steunt, dan alle illusi en verwachtingen moeten ontrukken.

Terwijl de Sovietregeering zoo tot ver buiten ha gebied vijandig optreedt tegen de regeeringen en teg de meerderheid van den volkswensch, terwijl zij daart middelen gebruikt, die volgens geen elders bestaan begrippen in 't verkeer tusschen mogendheden, volk en menschen toelaatbaar zijn, laat men haar haar ga maar gaan. En wat erger is, nu er één natie is, wel zich daartegen durft verzetten, welke zich daar fli tegen durft verweren, nu is 't alsof West Europa onmogelijk wil maken, alsof het Polen wil beletten z zelf, en daardoor tevens Duitschland, Denemarken, N derland, België, Zwitserland en Frankrijk te besche men, die allen bedreigd worden indien Polen bezwij Polen verdient anders en verdient beter.

Toen Polen anderhalf jaar geleden zijne onafhank lijkheid herwon, was het geen goed georganiseerd bloeiende staat, die alleen van vlag had te verande om dadelijk op dreef te zijn. Het tegendeel was wa Had de vreemde overheersching gedurende eeuw slechts datgeen voor de ontwikkeling van 't land geda wat den overheerscher ten goede kon komen en toch d inheemsche bevolking klein zou houden, tijdens d grooten oorlog hadden de Duitschers nog alles uit land laten wegnemen wat hun in eenig opzicht tot n kon zijn. De nu nieuw optredende regeering van h nieuw gevormde rijk had uit chaos en wildernis e nieuwen staat te vormen. Dit zou reeds een reuzentaa zijn geweest, wanneer zich geen bijzondere belemmere de omstandigheden hadden doen gelden, maar aan Pol werd geen denkbare bijkomende moeilijkheid bespaard Er was vrijwel gebrek aan alles, aan grondstoffen machinerieën, om de nijverheid weer in werking te st len, aan voedingsmiddelen, aan kleeding, aan geme schapsmiddelen; vele Polen waren nog vèr van h land in krijgsgevangenschap; instede dat de ander met dubbele kracht konden werken, moesten de krach tigsten ten strijde opgeroepen worden, want de oorlog

ellende mocht voor andere rijken beëindigd zijn, Polen had te kiezen tusschen opnieuw onder 't Russische juk en daarmede onder dat der Bolsjewiki te komen, of een strijd op leven en dood tegen den rooden beer te aanvaarden. Of dit nog niet genoeg ware, brachten de gevechtsfronten nog besmettelijke ziekten over het land. De typhus heeft blijkbaar zelfs grooter bezorgdheid aan de overige landen gegeven dan de roode epidemie, want ter bestrijding van de ziekte heeft West-Europa wèl hulp gezonden en heeft de Volkerenbond zelfs geld beschikbaar gesteld. Nog is de opsomming echter niet ten einde van de plagen, die over Polen gekomen zijn. Door de „valuta" dreigde de handel met 't buitenland stop gezet te worden. Wat Polen noodig heeft moet 't door ruil tegen datgeen wat 't over heeft — b.v. petroleum, hout — verkrijgen, maar de valuta schakelde 't geld als ruilmiddel uit.

Scheen het bemiddelend bestuur van Entente-ambtenaren in de grensprovinciën, waar de bevolking door een plebisciet over haar toekomstige nationaliteit moet beslissen, een rustig verloop te waarborgen van de voorbereiding dier volksstemming, het is geheel anders geloopen. De intergeallieerde commissiën hebben in 't meerendeel der plaatsen feitelijk niets te zeggen. In stede van een rustige voorbereiding, is daar bijna overal een verwoede campagne gekomen, waarbij het tot allertreurigste voorvallen komt. Zonder er ons van hier uit in te kunnen verdiepen aan wie de schuld is, ligt daarin toch alweer een uitbreiding van het veld der verplichte bemoeienissen van de jonge Poolsche regeering op een zeker ongelegen komende wijze.

En in weerwil van dit alles heeft die regeering, onder de bewonderenswaardige leiding van het hoofd van den staat, maarschalk Pilsudski, de chaos geordend, het kluwen ontward. De textiel-, metaalnijverheid, de ontginning van petroleum- en steenkoolmijnen, de exploitatie der bosschen, de aanleg van spoor- en landwegen, de oprichting van handelshuizen, stoomvaartmaatschappijen voor 't binnenland, en via Dantzig ter zee, het onderwijs, de openbare gezondheid, de uitvoer en de invoer, het belastingwezen, het binnenlandsch bestuur, de diplomatieke betrekkingen, enz., enz., dit alles is in zoodanigen staat van ontwikkeling, dat het niet te gelooven is, dat het pas in zijn tweede jaar van wording is. En naast, en in weerwil van dit alles, moest niet alleen een sterk leger georganiseerd, gevormd, gewapend en geoefend worden, maar had dit leger strijd te voeren tegen de heirscharen van 't groote Rusland, dat ook in Polen de methode toepaste van bolsjewistische heimelijke en openlijke propaganda ter bewerking van de bevolking, om daarna zijn rooden vloed als een overweldigende legermassa op den zwak gewaanden buurman te richten.

Amerikaansche, Engelsche, Fransche legers hadden voor de rooden het veld moeten ruimen en den strijd moeten opgeven. Alleen Japan heeft van dien strijd nog niet ten volle afgezien en is zoo de eenige mogendheid, die, behalve Polen, den moed nog heeft om tegen de Soviet in te gaan, maar toch hebben ook zijne legers het meermalen tegen de Bolsjewiki afgelegd en voert het den kamp verder zonder veel energie. Polen alleen heeft stand gehouden. Polen alleen is tegenover de Bolsjewiki overwinnnaar gebleven. Het heeft bovendien zijn buurstaat Oekraine van de Bolsjewistische overheersching bevrijd.

Zooals wij zeiden, het vindt hiervoor geen erkentelijkheid, geen waardeering van West-Europa, maar het ondervindt van daar nog tegenwerking.

De „beginselen" spelen de menschen vaak parten, zoo ook hierbij weer. Grijpt Rusland tot ver buiten zijn gebied, zendt het legers naar Georgië, Adzerbeidjan, Perzië, zendt het Bolsjewistische oproerpredikers naar Britsch-Indië, China, Japan, dan mag dit, dan komt geen arbeiderspartij of socialistische organisatie in 't buitenland daartegen op. Ja, Engeland trad zelfs met officieele vertegenwoordigers van de Soviet in vriendschappelijk overleg over het hervatten van de handelsrelatiën, die door de levering van locomotieven, rollend materiaal e.d. aan Rusland, tegen op onrechtmatige wijze verkregen goud, zeker nauwe verwantschap krijgen met oorlogsleverantiën. Engeland deed dit, terwijl de Soviet nog honderdduizend ententekrijgsgevangenen aanhoudt, de Britsche missie uit Batoem gevangen houdt, weigert een neutrale commissie, voor onderzoek naar de toestanden, naar Rusland te laten komen en tevens honderdtallen propagandisten in gebied onder Britsche vlag in actie heeft, waar zij vijandig tegen het Britsche gezag optreden.

Maar acht Polen het voor zijne verdediging noodig een strategische positie in te nemen, die wat verder reikt dan de grens, welke een met de toestanden onbekende arbeiderspartij of een socialistische organisatie tot de rechtmatige verklaard heeft, reikt Polen de hand aan zijn buurstaat Oekraine, omdat hij dezen helpen wil, doch tevens ook uit een zuiver defensief oogpunt, aangezien de veiligheid van Polen daardoor meer verzekerd wordt, dan wordt Polen imperialisme verweten en dan moet aan zijn leger de noodige voorziening aan oorlogsmaterieel onthouden worden. Polen laat met groote vrijmoedigheid en vertrouwen vreemde commissiën in zijn land komen kijken; pas is er nog een socialistische commissie geweest. Polen maakt geen propaganda buiten zijn directen belangensfeer. Polen verdedigt zich. Wie voelt voor recht op vrijheid en op onafhankelijkheid, moest alleen hierom al eerder met 't tegenwoordige Polen dan met 't tegenwoordige Rusland sympathiseeren. Terwijl Rusland getoond heeft geen onafhankelijk Oekraine te willen, geeft Polen de verzekering de onafhankelijkheid van zijn buurman wèl te willen, en de Poolsche staatslieden roepen luide uit, dat zij dit land niet begeeren. Toch wordt het reusachtig imperialistisch drijven aan Rusland niet zwaar aangerekend, maar moet Polen, zijne stellige ontkenning ten spijt, op de bloote beschuldiging, geboycot worden.

De beginselen spelen de beginselruiters vaak parten, zeiden wij. De anti-militairisten willen hun geloof, dat als er maar niet aangevallen wordt geen leger meer noodig zal zijn, op Polen toepassen en zij willen niet erkennen, dat daar een oorlog noodig is zonder dat Polen aanvalt; zij willen niet inzien dat 't onvermijdelijk kan worden een zet voorwaarts te doen, zelfs door de partij, die liever geen oorlog had, zij willen dat Polen de tegenpartij vrij zal laten in hare handelingen, ook om zich vlak bij de Poolsche grenzen zoo sterk en zoo lang te organiseeren als haar goed dunkt, om Polen met zekerheid te kunnen verpletteren.

De beginselruiters moeten ook opkomen tegen 't imperialisme; dit doen zij even eenzijdig en partijdig. Zij voelen met hunne theorieën op de Bolsjewiki, die aan alles maling hebben, geen houvast te kunnen krijgen, daarom verzuimen zij de noodzakelijke wederkeerigheid bij 't toepassen van hun beginsel; daarom vergeten zij, dat zij, bij het terzijde zetten van de wederkeerigheid, juist het imperialisme bij een der partijen toelaten en aanmoedigen en daarom maken zij Polen tot slachtoffer van hun inzicht, door 't tegen te werken in zijn strijd om zijn eigen veiligheid en die van zijn buurman, en geven zij tegelijkertijd een vrijbrief voor het Bolsjewistisch groot imperialisme.

Moest dit, uit een rechtvaardigheidsoogpunt, reeds anders zijn indien de strijd, die aan de Dnjeper gevoerd wordt, 't overige Europa niet rechtstreeks aanging, het krijgt nog te meer en te grooter beteekenis nu daar gevochten wordt tegen 't revolutionnair stelsel, dat zich tegen geheel West-Europa richt. West-Europa heeft zelfs den moed verloren om dit te durven erkennen. tegen 't militairisme is, wie in de toekomst hoopt door een volkerenbond perk aan 't militairisme te kunnen stellen, wie 't imperialisme als een doorloopende bedreiging van den vrede beschouwt, wie tegen 't imperialisme protesteeren wil, wie voor 't eigen land en 't eigen volk wenscht mee te werken om 't Bolsjewisme buiten de eigen grenzen te houden, die heeft hulde te brengen aan hetgeen Polen voor de algemeene zaak doet, die heeft niet betweterig na te pluizen of Polen bij zijn grooten strijd wellicht ook eens iets doet, waarvan men op grooten afstand 't nut of de noodzakelijkheid niet inziet, maar die heeft Polen den moreelen steun te bieden, waardoor het gesterkt kan worden in zijn moeilijken strijd. En dit is dan al het minste, waarop Polen aanspraak kan maken. Het is niet billijk, niet redelijk en niet verstandig aan Polen ook anderen hulp te onthouden. Tegenover drijvers, als de Bolsjewiki zijn, geldt dat wie niet tegen hen durft ingaan, op zijn beurt door hen aangevallen zal worden; vele mogendheden ondervinden dit nu reeds. Het is een groot Europeesch belang Polen in zijn verdedigenden strijd te steunen door financieelen en materieelen hulp; die hulp zal slechts zijn een medeverdediging van het eigen belang van elk der betrokken staten zelf. Om dit in een praktisch resultaat om te zetten, is 't in de eerste plaats noodig dat geen onzaakkundige belemmering, in welken vorm ook, meer plaats vinde van de Poolsche krachtsinspanning. Voorts zal overleg gepleegd en gezocht moeten worden tusschen de Staten van West-Europa om, openlijk erkennende dat men den rooden vloed wenscht te keeren, samen uit te maken in hoever en op welke wijze daartoe met Polen meegewerkt kan worden. Op die wijze behoeft ook niet gevreesd te worden voor een verkeerde toepassing, het geldt slechts de erkenning dat Polen een taak vervult als w a c h t e r v o o r E u r o p a's r u s t en dat 't daarom redelijk is Polen de hulp te verleenen, noodig om zich op die post te handhaven.

Geen land behoort in deze eigenmachtig te handelen, maar van ieder land kan 't initiatief tot dit over-

leg uitgaan en hiermede mag niet getalmd worden, want Moskou spant alle krachten in tegen 't Poolsch-Oekrainsche front. Wat Nederland betreft, kan in het resultaat van zoodanig overleg meer waarborg voor zijn rust gelegen zijn, dan in een anti-revolutiewet, een bond tegen revolutie en de organisatie van burgerwachten hier te lande en in Indië.

Een congres van den Stillen Oceaan.

De Times bespreekt het plan, dat door een commissie, benoemd door den Nationalen raad voor wetenschappelijk en industrieel onderzoek in de Vereenigde Staten, is opgemaakt voor een „Wetenschappelijk pan-Pacifique-congres", dat in Augustus te Honolulu zal bijeenkomen. De geleerden van alle landen, wier belangen zich geheel of gedeeltelijk op de Pacifique concentreeren, zullen voor dit congres uitgenoodigd worden. Behalve de Vereenigde Staten, zijn Canada, Nieuw-Zeeland, Australië, de Philippijnen, China, Japan bepaald aangewezen om er deel aan te moeten nemen, maar het programma is geheel in Amerika opgesteld.

In zijn commentaar op dit Amerikaansche initiatief drukt de Times de hoop uit, dat de deelen van 't Britsche rijk, die tot het gebied van den Stillen Oceaan behooren, tijdig de noodige gegevens zullen krijgen om een daadwerkelijk aandeel in het congres te kunnen nemen. Het blad ziet met genoegen, hoe Amerika zich uit zijn zelfgenoegzaamheid los maakt, om een ruim aandeel in de algemeene wereldbeweging te nemen, maar Engeland's belangstelling mag daarom niet verflauwen en 't congres te Honolulu zal zich bezighouden met vraagstukken die bijzonder interessant zijn voor het Britsche rijk.

Wat weet de Nederlandsche regeering van dit congres? Hoe zullen de Nederlandsche belangen in de Pacifique er tot hun recht komen?

't Mandaat over Armenië.

Bij de afwijzing van het mandaat over Armenië door den Volkenbond werd o.a. als reden opgegeven, dat die bond niet over de middelen in personen en financiën beschikt om aan de daarop rustende verplichtingen te kunnen voldoen. Voor zoover wij ons herinneren, werden toen echter geen cijfers genoemd om een begrip van die verplichtingen te bepalen.

De Amerikaansche senator Smoot heeft nu cijfers gegeven, die wel geschikt zijn om indruk te maken en dit dan blijkbaar ook reeds gedaan hebben, want de commissie voor buitenlandsche aangelegenheden uit den Amerikaanschen Senaat heeft met 11 tegen 4 stemmen het besluit genomen om den senaat te ontraden in te gaan op het voorstel van Wilson, waarin hij er op aandringt dat de Vereenigde Staten het mandaat zullen aanvaarden.

Volgens Smoot zouden het eerste jaar 59.000 man en 100 millioen dollar noodig zijn. Bovendien voelt de senaat er niets voor zich door Armenië in Europeesche politieke kwesties te verstrikken.

Zooals wij vroeger reeds opmerkten, staan de kansen voor het Soviët-mandaat nog het beste. De Bolsjewiki zullen daar hun taak wel met minder klaar spelen. Of zou Nederland er nog op belust zijn?

Mededeelingen.

Van het Informatie-bureau:

(Heulstraat 17, Den Haag).

UITZENDING TER BENOEMING OF DETACHEERING VAN LEERAREN(ESSEN) VOOR HET MIDDELBAAR EN MIDDELBAAR-TECHNISCH ONDERWIJS IN NEDERLANDSCH-INDIE.

Voor het middelbaar en middelbaar-technisch onderwijs in Nederlandsch-Indië kunnen ter benoeming in vasten dienst of ter detacheering voor den tijd van 4 jaren worden uitgezonden een aantal leeraren(essen) in:

a. wis- en natuurkunde;
b. Nederlandsche taal;
c. teekenen;
d. Fransch;
e. Duitsch;
f. Engelsch;
g. geschiedenis;
h. aardrijkskunde;
i. geschiedenis en aardrijkskunde;
j. plant- en dierkunde;
k. scheikunde;
l. staatswetenschappen.

Voorts kunnen op voormelden voet worden uitgezonden:

m. eenige civiel- of bouwkundig ingenieurs, en
n. een werktuigkundig ingenieur.

ad a. Voor leeraar in de wis- en natuurkunde komen bij voorkeur in aanmerking doctoren en doctorandi in dat vak, zoomede bezitters van de akte K V of van K I met hoofdakte. Ook kunnen in aanmerking komen officieren met onderwijservaring.

ad b. Voor leeraar in de Nederlandsche taal komen in aanmerking doctoren en doctorandi in de Nederlandsche letteren, alsmede bezitters van de middelbare akte, terwijl desnoods ook candidaten in de letteren kunnen worden aangenomen.

ad c. Eenige der teekenleeraren moeten in het bezit zijn van de akte M e, anderen van de akte M g, terwijl tevens enkele M a (M 1 + M 2) bezitters in aanmerking komen.

ad d, e en f. De leerkrachten voor vreemde talen moeten in het bezit zijn van de akte B.

ad g, h en i. De aardrijkskunde- en geschiedenisleeraren moeten het middelbaar diploma bezitten.

ad j. Voor leeraar in de plant- en dierkunde komen in de eerste plaats in aanmerking doctoren of doctorandi in dat vak en voorts bezitters van de akte K IV.

ad k. Bij voorkeur doctoren of doctorandi, terwijl ook een enkele technoloog kan worden aangenomen.

ad l. De leeraren in de staatswetenschappen moeten in het bezit zijn van de middelbare akten staatsinrichting, staathuishoudkunde en boekhouden en van twee dier akten.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ten bedrage van f 2250.—;

b. vrije overtocht naar Indië in de 1ste klasse c.q. ook voor het wettig gezin;

c. een wachtgeld ten bedrage van f 250.— (tweehonderd vijftig gulden) 's maands voor hen die bij hunne aanneming in betrekking zijn, ingaande met den dag van ontslag uit hunne betrekking;

d. eene voorloopige bezoldiging van f 250.— (tweehonderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Nederlandsch-Indië tot den dag waarop de dienstbezoldiging volgens de desweges bestaande bepalingen in Indië ingaat;

e. voor den voor vasten dienst uit te zenden leeraar, indien hij gehuwd is, uitkeering van het bedrag van éene maand aanvangsbezoldiging, als tegemoetkoming in de door hem verschuldigde huwelijksbijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië;

f. voor den te detacheeren leeraar, indien hij gehuwd is, wordt de tegemoetkoming van uitrusting verhoogd met eene maand aanvangsbezoldiging;

g. voor den te detacheeren leeraar na afloop van de detacheering vrije overtocht naar Nederland op den voet vermeld onder b;

h. de bij aanvullingsbegrooting voorgestelde nieuwe bezoldigingsregeling, aan welke terugwerkende kracht verleend wordt tot 1 Januari 1920, luidt als volgt:

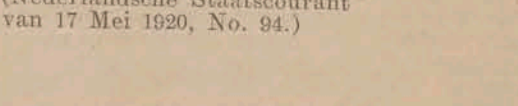
Aanvangsbezoldiging f 450.— (vierhonderd vijftig gulden) 's maands; na 1 jaar f 525.— (vijfhonderd vijf en twintig gulden), na 3 jaar f 600.— (zeshonderd gulden) en na 5 jaar f 700.— (zevenhonderd gulden); na 8 jaar f 800.— (achthonderd gulden); na 11 jaar f 900.— (negenhonderd gulden); na 14 jaar f 1000.— (duizend gulden); na 17 jaar f 1100.— (elfhonderd gulden) 's maands.

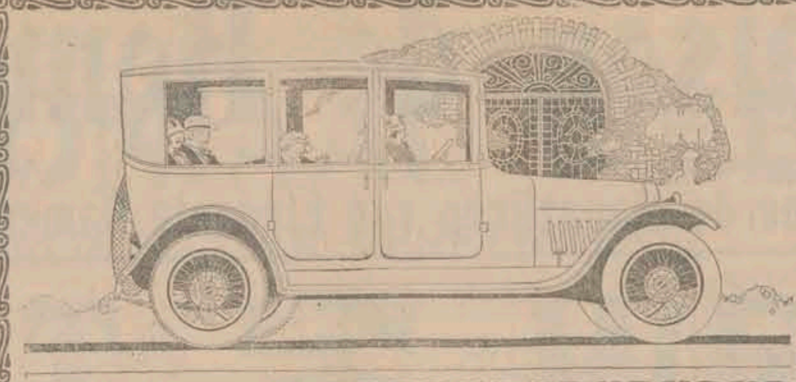
Zij, die voor uitzending in vasten dienst of voor detacheering op den boven aangegeven voet in aanmerking wenschen te komen, moeten zich zoo spoedig mogelijk bij ongezegeld verzoekschrift tot de 9e afdeeling (Personeele Zaken, Burgerlijke dienst) van het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1°. hunne bewijzen van bekwaamheid;
2°. eene beschrijving van opleiding en levensloop.

In de verzoekschriften moeten de gegadigden den dag en het jaar hunner geboorte mededeelen, alsook of zij al dan niet zijn gehuwd en het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

(Nederlandsche Staatscourant van 17 Mei 1920, No. 94.)

Vereeniging OOST en WEST.

HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 's-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. Jongelieden, welke bij aankomst in Nederland inlichtingen wenschen voor onderdak, enz., zelfs van boord afgehaald zouden willen worden, Ouders en Voogden, welke toezicht op hun in Nederland studeerende kinderen of pupillen wenschen, wendt U tot den gedeleerde der Studie-Commissie, den Heer J. C. HIETINK, van der Heimstraat 76, 's-Gravenhage, Telefoon Scheveningen No. 1514.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied aan personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende, Secretaris de Heer J. L. VAN GENNEP, Heulstraat 17, 's-Gravenhage, Telef. Haag No. 4519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 nam.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetselaerlaan 2, 's-Gravenhage, waar Nederlandsch-Indiërs een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Indische bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetrekking willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. Scheveningen No. 248

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", **Heulstraat 17 en** de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven,** door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent,** porto f 0.01½;

b. Onze West (Tweede druk) bestaande uit: I. **De Kolonie Suriname,** door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
II. **De Kolonie Curaçao,** door Mr. B. DE GAAY FORTMAN.
Prijs per exemplaar **f 0.50** en f 0.04½ frankeerkosten.

c. Staats- en partic. betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië.** (2de, geheel omgewerkte druk met 8 foto's).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.** (Tijdelijk uitverkocht)

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.** (2de, verbeterde druk).
Prijs: **f 0.75** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.** (2de verbeterde druk).
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië.** (2de verb. druk.)
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. X. **De Ambtenaar bij den Post-, Telegraaf- en Telefoondienst in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.04½ frankeerkosten.

No. XI. **De Geëmployeerde bij de Rubber-(caoutchouc) cultuur en bij eenige Bergcultures in Nederl.-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

d. **Emancipatie-Toespraak** door TH. A. C. COMVALIUS. Prijs: 1 ex. *f* 0.25, porto *f* 0.01½.

N.B. Beleefd verzoek bij bestelling het kostende vooraf per postwissel toe te zenden aan het Informatie-Bureau, Heulstraat 17, te 's-Gravenhage.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur (uitgezonderd Zaterdagmiddags) inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken voor:

Muziek- en Zanglessen.	Lessen in Machineschrijven en Stenografie.
Teeken- en Schilderlessen.	Dame als Hoofd — of hulp in de huishouding.
Lessen in moderne talen.	Kinderjuffrouw in Indië.
Fransche-, Duitsche-, Engelsche- en Italiaansche Conversatielessen.	Indische massage en manicure, uitsluitend voor Dames en kinderen.
Opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.	Zweedsche gymnastiek, Heilgymnastiek, enz., uitsluitend voor Dames en Kinderen.
Schrijf-, Type- en Vertaalwerk.	

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Buijs Ballotstraat 15.**

Aan bovengenoemd adres zijn ook inlichtingen te bekomen omtrent Families, die zich belasten met de opvoeding van kinderen, omtrent hotels, pensions, inrichting, medische hulp, onderwijs, enz.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen, Staats- en Strafrecht.

A. H. J. G. WALBEEHM, Hooge Rijndijk 55, Leiden. — Javaansch. — Maleisch.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46, Leiden. — Staatsinstellingen van Ned. O.- en W.-Indië. — N.-I. Strafrecht. — N.-I. Strafvordering. — Madoereesch. — Javaansch. — Maleisch.
S. TAGOR, Inl. Veearts, Korte Jansstr. 19, Utrecht. — Maleisch. — Battaksch.
J. J. F. SCHREUEL, Gepens.-Assist.-Res., Vogelkersstraat 1, Den Haag. — Maleische taal- en letterk.
B. TH. BRONDGEEST, Heerenweg 199, Haarlem. — De Islam en zijn beteekenis voor Indië. — Arabisch. — Maleisch. — Javaansch.
A. H. JANSEN, Hamerstraat 25, Bussum. — Maleisch (gramatica, correspondentie, spreken); geeft les te: Bussum, Naarden, Weesp, Amsterdam, Hilversum, Baarn, Laren en 's-Graveland.
Mr. F. C. L. MEIJER, Hoogeweg 56, Zantvoort. — N.-I. Strafrecht - N.-I. Strafvorder. - Alg. Ind. vraagstukk.
H. J. VERMEER, 1e v. d. Boschstraat 91, Den Haag. — De Maleische omgangstaal voor de praktijk.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.